The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండ పత్రిక

శాలిబండ బజారు, హైదరాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపఁబడును

సం॥చందారా ౬-౦-౦
అర్ధ „ „ ౩-౦-౦
విడి ప్రతిక ౦-౧-౦

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD, Dn.) MONDAY 18-2-1935

103881

ప్రాచీన పత్రికకు
వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౯ } శా.శ.౧౮౫౬ శ్రీభావనామసం॥ మాఘ శు॥ ౧౫ సోమవారము ౧౮-౨-౧౯౩౫. { సంచిక ౧౩

మా గోలకొండ పత్రికలో
ప్రకటనవేయించి
ఉత్తమ లాభమును పొందుడు.

ఇది నిజాంరాష్ట్రమందు విరివిగా ప్రచారముగల పత్రిక.

మేనేజరు.

మాణిక్యారావు మొల్లూరి

నేను మాషాట్లోవింపు. గారెలు, బూరెలు, బొగా చేసి నాడిలోనివనుగురిని పిలుచుకున్నారు. మాబాపు, భోజ నానికి ఏదో కార్యంవున్నప్పుడు భోజనాలు! అకొలముకజరిగి విందుగుడిచినవారికి మనవాడు వైన్యనియిల్లువెళ్ళేనుట మనలో పహాజమే.... భోజనములోనే ముగిసిందిగా! పేపాల్వలరా ల్యము. ప్రవహా రాష్ట్రిలది అమవారుకి యాదికివచ్చింది...అదే మొగాని ప్రొద్దున్నే కొస్తఉపవాసముచేసి, నాకొ్వపత్రికలు కమ వుచు చిత్రప్రశ్నలుబిడిదీయుచు, పత్రికలలోనివిమర్శనల పున ర్వివుర్శించుచు...ఇకలిపంటపెనుసుకుచు క్యారంబోర్డుపై ప్రే ళ్ళబగలగొట్టుకొనుచు, అటు, ఇటు, విందుపెరిపవరకు గడిపితిని అంతట్టుధాన్ని ప్రజ్వలించి శల్లారిసతమపరి... యథావిధిగమ్మ అహాపులవిడెములకైన పందెపేకంటా గాళ్ళైబూరె బూరె పెల్లదుపేయుచు .. విందారగించితి. విమనిమిషాల తరు వాత వాకష్టం నాకేతెలుసు. తీవరాకుండెంది. బాపురే! యని గంటపనుమాడుకునుంటువేయుచు ప్రత్యేకగదిలోనికివెళ్లి పడకకుర్చీపై వొ౯గుటయే నాకుజ్ఞాపకము.

* * * *

అతిచిక్కవిశాలభవనము. పెగకుటుంబముండునివసించుచు న్నాము అందరును ఒక ప్రత్యేకపరాలలో గుమిగూడియు న్నారు. ఒకజ్యోతిష్కుడు కొందరు గడియారమువంటాచేతాను ఓకపుంక్తిలోనిక ఆసనులోనిముఖ్యహాతిధాతలు ...ఇంతలో ఒకమగశిశువు జన్మించెనని యందరుకంపించెరి జాతకము చేయుబడినది. మంచిదశాజాతకుడని అనందముతోవారి కుటుంబీకులు.

ఇంతలోవొక పూరిశటూరమైపై గూన్పందియుంటిని. కొందరు సజ్జపురాతులను కొన్ని వస్తువులు ప్రక్కనుండిపో వుచుండె వేవాలిపలుకరించిరి. మేము మాబంధువులకడకు పోవుచుంటిమనియు కొపే అచట నామకరణశక్త్సవమనియు పహాభావము జెప్పిరి. నేను వారిని వెంబడించితిని.

నేను .. ౨౧ .. దినము. కుటుంబములోని ప్రథమ కుమారుడను ప్రథమకుమారుడు ఇంటిపెద్దలను మొదటినుండు డు. చిన్నఉత్సాహము చేదేశానపడలేయు. పిల్లవాని సౌందర్యమా మకేయనరేల—అమ్మగారి కుటుంబపుసంతోషము నకు మేర యేలేదు.

అప్పుడే, నాహృదయసాన్నిధ్యేకుప్రయత్నములోకొనుండెను. ఊరిపెద్దలుచుట్టపక్కాలు ఏమేమోకానుకలుపమర్పించిరి తల్లి పిల్లలకుఅంతో ఆయింది. పేరుపెట్టుమాటాపుడిమొదలెట్టింది. మీనుండిమూడలు పేరుపెట్టాలని. అందరుకుట్టువట్టు. వాళ్లం టిని తెలిగింపచేయుచునదేమాణిక్యము "కామాలమాణిక్యము" అనెనుజంటిపెద్ద అంత "మాణిక్యము"

* * * * *

అంతవరకు ఏదోకొంత ఆర్థిక పస్థితిలో చిక్కుకున్న కు టుంబము, చిన్నగాఔన్నత్యమువహించుచుండెను. రొట్టెపా [illegible]

[illegible]

పిల్లడుపహజసౌందర్యముగల తనపుట్టుచుయున్నది [illegible] కు వాత్సల్యతపహితుడైఅల్లారు ముద్దుగాపెరుగుచుండెను [illegible] త అక్క తల్లి తండ్రిపినుతుల సిద్ధాయములుగలకటుంబమువుర త నరచి తాని ముద్దుమాటల తుంపురు విరజిమ్ముచు వారికానంద మునకుకేంద్రుడైయుండెను భోజన అ రకా సమయములం దు ప్రేమస్వరూపిణియు దయామయియగుతల్లిని తనఅజ్ఞాన శైశవక్రీడలందేలించుచుండెను

ఇప్పుడుమాణిక్యమునకు ఎనిమిదేండ్లుండవచ్చును. శేశ వందినముజముగినేలేదు. వికపాటికుటిలకుంతలంబులు, తోడ్ల లరుకుపేలాడి, అప్రశస్తరీకముతో. సొరభరహితముగు వినను మిరుమిట్లుగొలుపు, సౌందర్యమెనగు...కాంచన పుష్పముల తోపలరాణజడలకిని, తోటబాలురతో నాడుకొనుచు, చూప రులను,వివిధ శైశవక్రీడల తేలించుచుండెను

ఉత్త మోత్తమ, యంత్రనిర్మిత బాలకేలప వాహనములు, వచ్చునేమో, మనమాణిక్యమునకు ఉపహారభోజన సమయ ములందు, పెంపుడుకుక్కతోకదానిని మెడలోత్రాడుగట్టిలా గుకొనివచ్చి, నాలుకితులు నటులనటించుచు, నాన్నా! తాగుపా లు,...రంగం కుక్కపాలుమరీపుంటివి...అందుఅందరికీనవ్వు తెప్పించుచు పొరబోయుచుండెను.

పిలిచినమృదుమాటులను, అజ్ఞానవిర్మలభావములను, నిరా డంబర,పక్షృతినిజానిని, "ఆమ్మే' నాకులెన్ని మెప్పను? ఇట్టికొడు కెప్పుడు?"అని గట్టిగాపలికితిని.

* * * * *

ఏం, నాన్నా! "నా...నా...కొడు...ను...అని కలువ రింపుచున్నావు. అనిభుజముతట్టిలేపింది నాచిన్నచెల్లె...

కండ్లునలుపుచు, ఏం_చెల్లా, ఏం_అనిపడకకుర్చీపై పడి యున్న నేను, సవినిమయముగొనియడుగుచుంటిని.

ముందుకలవరింతలా! అనుచెల్లెను, ప్రక్కన అదిమాపు పొట్టుబల్ల.. మాత్రముగాంచగల్గితిని...నిమిషమేమములు ప్ర త్యేకావస్థలోనుండి, అంతఇది,కల,యని గుర్తించగలిగితిని.

గ్రామ పునర్నిర్మాణము పని ప్రారంభించుటెటులు

పారిశుద్ధ్యకార్యముల విధానము

గాంధిమహాత్ముని మూడవ వ్యాసము

కొన్నిముఖ్యమైన ఆహారపదార్థములను గూర్చి నేనిది వరకువివరించియున్నాను మొదటివ్యాసము జనవరి ౧౦వ తే దిని, రెండవవ్యాసము యీ నెల మొదటితేదిని, మూడవ వ్యాస ము ఈనెల౮వ తేదిని వెలువడిన హరిజన పత్రికలలో ప్రధాన వ్యాసములుగా ప్రకటింపబడెను. మొదటి వ్యాసమున వరిబి య్యముఅన్నమునుగూర్చియు, రెండవవ్యాసమున గోధుమపిండి నిబెల్లమునుగూర్చియును వివరింపబడెను. వీటివలన గ్రామస్థుల కుమంచిఆరోగ్యముకలుగుటయేగాక వారిదారిద్ర్యముతొలగు టనుగూడ సహాయకముగా పనికటిరెండువ్యాసములలోను తె లిపియున్నాను. అవియెటులుమ ఖ్యమైనటులనే పారిశుద్ధ్యము మంచిఆరోగ్యమునుగూడముఖ్యమైనవే. వీటివిషయమునశ్రద్ధగా వినచో పరోక్షముగను ప్రత్యక్షముగను ఆరోగ్యమును, శక్తి యును, ఆదాయమునుగూడ వర్ధిల్లగలదు.

శరీరపరిశుభ్రతను కాపాడుకొనువిషయమున ప్రపంచ మందున్నదేశములన్నింటిలోను భారతీయులు అగ్రగణ్యులు గానున్నారు అని కొందరువిదేశీయులు మనదేశమునకు వచ్చి చూచినదేశములన్నిటిని ప్రకటించుచు వ్రాసియున్నారు. కాని గ్రామములలో పారిశుద్ధ్యము ఆకలంకముగానున్నదని మనము ధైర్యముగా చెప్పజాలము. ప్రతికుటుంబమువారు తమకుటుం బముయొక్క పారిశుద్ధ్యమునుగూర్చిమాత్రమే శ్రద్ధబూనెద రుగాని తమగ్రామమంతయునుగూడ పరిశుభ్రముగా నుండవలె ననుకృషియందు శ్రద్ధబూనుటలేదు. గ్రామమునకును వారికినిత సమ్మెళిగినను వారలెక్కచేయరుగాని, తమ కుటుంబముకొరకు కట్టత్యాగమునకైన సిద్ధపడెదరు.

ప్రతికుటుంబమువారును తమయిల్లవాకిలి, పెరడు యిం టిముందుమూంగిలి మున్నగువాటినిశుభ్రపరచెదరుగానిపక్క యింట్లుశుభ్రముగానుండునిశ్చయమున కొంచమైన తోడ్ప డరు. కొందరితరుయింటిలోనిచెత్తను పక్కయింట్లదోడ్లలో గూడవేసెదరు. సరిగా గ్రామస్థులలో పహాకారభావము లేకపోవుటవలన గ్రామములుచాల మురికిగానుండుట తటస్థిం చుచున్నది. మనదేశములో మిక్కిలి హెచ్చుమంది కాళ్లుచె ప్పులులేకుండనే నడచెదరు గాని మన పట్టణములలోను గ్రామ ములలోను కొన్నిటిని మిక్కిలిమురికిగా నుండుటచే అందుచేతనే గొప్పవారు చెప్పులేకుండ వీటివీధులలో నడచు టకు ఎవ్వరు సాహసించుటలేదు. గ్రామములలోని నూతులు, కాల్వలు, చెరువులు. పెద్దయున్న కవాటితో అంత మురికిగా యుండును. పల్లెటిక గ్రామమునందు పొలిమేరలలో పెంట

[illegible]

గ్రామములలో పారిశుద్ధ్యమును చక్కగానేర్పరచు విష యమున గ్రామపారిశుద్ధ్యసంఘమువారు చాలకష్టపడవలసియే యున్నది. ప్రజలసహకారములేనిది వారిపరిశ్రమ మార్చు టకు ఏదోరకమువారికిగూడ సాధ్యముకాదు,

విద్యార్థులు: డాక్టరులు, విద్యార్థులు మున్నగువారు శ్రద్ధబూనినచో నిజరొంపగలరు. వారు గ్రామములనుశిల్లి మనఃపూర్వకముగా ఉచితస్థితిలో నుపట్టుదలతోను స్వకమము గను పనిచేయవలెను వ్యక్తి పారిశుద్ధ్యమును సంఘపారిశుద్ధ్య మునుగూర్చి పనిచేయుటయుఅన్నివిద్యల్లోని ముఖ్యవిద్య [illegible]

[illegible]

యముగా వీనిని ప్రారంభించి కూలివాండ్లెటుల పనిచేసెదరో అటులకష్టపడి పనిచేయవలెను. ఈపనిని యుక్తమైన మీరే చేసుకొనవలెనుగాని మాత్రోకలచే పనిచేయుచు దీనిని చేస్తు కొనవలెను అని గ్రామస్థులకు బోధించుచుండవలెను. ఇటుల చేసినచో క్రమముగా గ్రామస్థులుతమబాధ్యతనుగుర్తించి దా నిని నెరవేర్చగలుగుదురు. నేను దక్షిణాఫ్రికాలోను చంప రాణములోనున్నప్పుడు నిజమువుక్కసముననపాదచారిమైసం చారముచేసినప్పుడును ఈయాత్రాంతమున అంటులేజరిగినది.

వీధులలోను పంటలలోనుయుండు చెత్తనుతీసి దానిని పరీక్షించవలెను. చెత్తలో మూడురకములున్నవి. ఒకరకము పొలములయెరువుకు పనికివచ్చును. రెండవరకము మరింతలాభ కరమగును. దానిని వెంటనే వుపయోగించుకొనవచ్చును. మూడవరకమును పాతిపెట్టవలెను. పెంటకుప్పలలో ఎముక ముక్కలుండును, వాటినిగూడతీసిపొలములకు యెరువుగావా డవచ్చును లేదా వాటిలోనుండి బొత్తాములు మున్నగువాటి ని చేయవచ్చును. పాతగుడ్డపేలికలను కాగితములను తీసి వాటితో కాగితములను చేయవచ్చును. అశుద్ధమును పొలము లలో వేసినచో యదిమిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనయెరువగును.

"భూమిని ఒకయడుగులోతువరకుమాత్రమేత్రవ్వి దా నిలో మలమూత్రములను పట్టేనిక లిపి పైనమట్టివేసి కప్పివేయ యవలెనుమంచియెరువగును, పైనకప్పినమట్టిలో క్రిములేర్పడు నుపట్టుగుండే గాలియును వెలుతురును లోనికిపోవును గానికప్పివే సినదినము మొదలువారములో బాలలోపున నేపలమూత్రములు మంచిసుగంధముగల మెత్తయెరువగును అని "లెటపైజను" అను గ్రంథమున గ్రంథకర్తయగు డాక్టరుపూరు వ్రాసెను పాయిఖానాదొడ్లను కట్టించి వాటిలోకుండలనుగాని ఇనుప బక్కెట్లనుగాని పెట్టవలెను, మనుష్యులువాటిలో మలమూత్ర ములను వదలునట్లు యేర్పాటుచేయవలెను. ఆటుపిమ్మట రో జాకొకసారి మలమూత్రములను పైనతెలిపినప్రకారము ఒ డుగులోతుకు మించకుండ త్రవ్వబడిన చతురస్రగోతులలో వే సి పైన మట్టిపోసికప్పివేయవలెను. ప్రతిరైతుతనపాల ములోనేటుల దొడ్లను కట్టించవచ్చును లేదా గ్రామములకు అపలదొడ్లను కట్టించి అటనుండి పొలములలోనికి తీసుకొని పోయి పాతిపెట్టవచ్చును. గ్రామస్థులందరును కలిసియీప నిని చేయవలెను. ఇటుల గ్రామస్థులందరునుకలిసి చేయునియె డల ఈతూన్నహాకంతులకు వారెపైదనటులుచేసి ఎరువువేస్తవ రచిరైతులను విక్రయించునెడల చాలలాభమును సంపాదింప గలుగుదురు పెక్కులక్షల రూపాయలఖరీదుగల ఎరువునుతి యారుచేయుటకు మనదేశమున గ్రామస్థులకవకాశమున్నను వారలు అదేమియులేదు ఇ ముంతియును ప్రతిది మును [illegible] [illegible]

...లకు ఆరోగ్యమును గురించిన విషయములను బోధించుటకును, పల్లెలయందలి పరిసరములను శుభ్రముగా నుంచుటకును, పాఠశాలలోని బాలురను సరియగు ఆరోగ్య సూత్రముల ననుసరింపజేయుటకును ఉపాధ్యాయులు తోడ్పడవలెను. గ్రామములలో ప్రబలియుండు అంటువ్యాధుల తీవ్రము గా తెలిసి గ్రామము లన్నిటికిని సహాయము చేయవలెను. ఈరీతిగా అంటువ్యాధుల గ్రామముల నుండి నివారణ చేయుటకు గ్రామములలో ప్రతివారును చాలా అంటువ్యాధుల కలిగి చాలామంది చనిపోవు చున్నారు. ఇట్టి విపత్తుల నివారణకు గ్రామముల ఉపయోగించుటయే దీనికి కారణమని చాలామంది డాక్టర్లు తెలిపిరి.

కావున ఈరీతిగా గ్రామములోని వ్యాధులను, విద్యార్థులు న. డాక్టరులు యిరువురును పని చేయుటవలన మనుష్యులకు మిక్కిలి గొప్ప మేలు కలుగును. ఇవి అతి ప్రశస్తమగు సేవయే యగును. మనసుపూర్వకము గా పనిచేయుటకు చాలామంది బద్ధులైరి. మనమిప్పుడు అట్టి సేవ చేయవలెను. ఎటు ల చేయవలయుననగా, అటులనే చేయవలెను, బోధకులు గ్రామముల లోనికి పోయి ఆవశ్యకమగు సంగతులను ప్రజలకు తెలుపవలెను. ఒకమనిషికి ఒక పుస్తకము, ఒక గంట, ఒక పూట, ఒక సువాసనము, కొన్ని క్రిమిసంహారక ద్రవ్యములనుండినచాలును, ఎండిపోయిన బావులలో క్రిములు లేకుండ చాలా అధికముగ క్రిమిసంహారకశక్తి కలదు. గ్రామములో నుపయోగింపదగినట్టి యే ఉపాయ మైనను హెచ్చుగ క్రిమిసంహారక ము గుణ ము ప్రకారము సంగతులను కనిపెట్టి తెలుపవలెను.”

(హరిజన్)

మహకమనిజామత్ ఆబ్కారి మల్ కెసర్ కారెతిలీ

యిష్తెహార్

దీనివల్ల తెల్యచాయటం ఏమనగా. హు దూదుఆబుకారి. జల్దావనికిం, జాబాద్. వజీలేమె దక్. ఆగ్రాపుబల్దావ మహబూబ్‌నగర్. తాలూ కాఘోనగిర్ వపట్ల. బీపేట రాజంపల్యాట. వమాల్ తుమ్మద తాలూకా కామారెడ్డి నవుల్లోరెడ్డి జిలానిజామాబాద్. వపర్భని కరింనగరము. ఈ న్నానుబాదు అసఫాబాదులో మద్రాస్‌సిష్టముజా రిఅయ్యివున్నది కావున యేపూర్తయింతేజాముఅ యితే మద్రాసుసిష్టము పైన అయినదో ఒక వేళతి వూరులలోనంబర్లు వేయకుండగీయుటను విషయ మయ్యి యెవరైన మొగుబరి చేసినట్లుఅయితే మొ గుబరుకు జరీతావాకలోనగము హిన్సా(౧౦౦)రూ పాయిలవరకు యినాముఇయ్యబడును.

ఆ మొగుబరుదరుఖాస్తు మొగుబరిలోపూ రిపేసు. మరిన్ని ఇంటిపేరులేక సర్విసెంబరు. గ్రామ సిటిప్పాజరియాన మొహతమిము జిలాకు. లేకను హాకమానఢమతేకు పంపవలెను. సదరుదరుఖా స్తులో మొన్నిరోజులనుంచి గీస్తువున్నదిలేకగీయు టను. అయ్యవుంటె యెన్ని దినములు అయ్యినది. సరాహాతుచేయువలెనినది మొగుబరిచేసేవాని పేరు రహస్యముగావుంచబడును. యెవ్వరికిని తెలియచా యబడదు.

మదదిగారె సాజ్‌మెలిఖ్ కారి

గోలకొండ గ్రంథాలయము

ఆంధ్రసేవా ప్రసూనములు

వ్యాసకుటీరము మేలుపాక పోస్టు

ఎలమంచిలి. విశాఖపట్టణము జిల్లా.

శ్రీవ్యాసకుటీరమువారి క్రింది గ్రంథములు విమర్శనార్థ మంపినారు.

౧. ప్రేమాంజలి

కర్త విశ్వనాథము. పుటలు ౬౨ వెల ౫ అణాలు.

ఇదియొక హరిజనదంపతుల చరిత్ర ఒక హరిజనుడు గ్రామ ము విడిచి పోవుటకై నగరమునకు పోయి దుష్టులచేత సారా త్రాగి యింటికిపోవుచు ఒకవస్తువుని రాత్రియందు భయపడి తన కు ధైర్యము చేసికొని వానియింటికి గొంపోయి వానికి తనవృ త్తి చెప్పి కొంతకాలమునకు వానివిశేషములు వానివలన పేరినట్ల నుగ్రహించి ప్రసిద్ధమనోహరమగు అధ్యాత్మిక సిరిని తెలుపు కథ. ఈనవ్వుడు “దేవుడు” యను నరదేవమనుష్యులలో సత్తముగుణమని యు, ప్రాణులకందరికిని యొక్కటే తెలియదనుటయు, కారుణ్యము చేతనే మనుష్యుని జీవయాత్ర జరుగుచున్నది అను మూడుతత్త్వములు కథారూపకముగా నిరూపింపబడినవి. ఇది యొకముఖ్యముగా నీగ్రంథమందు గమనింపదగిన యం శము.

౨. తూలిక

కర్త. ముద్దావిశ్వనాథముగారు వ్యాసకుటీరము మూడు రూ ౫ పుటలు వెల ౧౦ అణాలు.

ఇందు ౩ కథలుగలవు. అన్నియు మనోహరములైనవే. అందు టాల్‌స్టాయి కథల యనుకరణములు కొన్నియు, మరికొ న్ని గుజరాతీ మరాఠీ కథలయనుకరణములును కలవు, ముఖ్య ముగా జీవితకథలైన లాగోపదేశము. ఇపాలు గన్న ఈకథను ప్రతిహింసయొక్క ప్రతిబింబితములను ప్రతివారును చదువవలెను. అప్పుడు హిందూ స్త్రీల మానసంరక్షణముకొరకు. కొనియిప్పటి హిందువులలో విశేషముగా నాకథలోని రాజపుత్రులవంటివారే కలరు. దేశభక్తి ఆకథ చాలా యం దముగను చక్కగను ముగిసినది. కథలన్నియు చాలా చ దవదగినవి.

౩. సంధ్య

కర్త: మ. గారిశ్వనాథముగారు. వ్యాసకుటీరము ౫౦ పుటలు వెల ౬ అణాలు.

ఇది అల్యాక్‌జెండర్ కర్జ్ఞులు మేడమో కృష్ణయను నె ట్టిలో దాని యన్యకొందరుమెచ్చి నిరూపించిన కల్పితకథ. టాల్‌స్టాయికథ కావు కిరిణము మనోహర దాశమున వ్రాయ బడిన దగలదు ఆకాంక్షల దేవతల భావితకాలము హిమాలయమునకు దాపు న పారమార్థికులలో ఆగ్రహధామంలను నింపును, భక్తియుతమగు ను గుడిపూజలను సూర్యోదయమునందే సూర్యాస్తమయము లోపల చెందవలెను, మృత్యువునుండి మరల ముక్తి పొంది సహాయ యాత్ర ఈ నియమము తొందర యాపం వెంటనే పరలోకమున కుపోయి విషాదము లేకుండ సుఖముగా నుండు ప్రయాణము ప్రారంభించినచోటు చేరవలెనని యొకని మునిశి చేరిక చుక్కను చుట్టి చని చచ్చిపోవుటను నిరూపించునదికథ.

౪. వివేకానంద సందేశము

వివేకానంద సందేశము కర్త. కూచిమంచి వరుసు. ఈ ౧౩ పుటలు వెల ౨ అణాలు.

ఇది కర్తగారు ౧౯౩౦లో మద్రాసుపురములో చది విన యుపన్యాసము. ఇది శ్రీవివేకానందస్వాముల బోధల నుండి గ్రాహ్యములనుండి మనము గ్రహింపవలసిన ముఖ్యవిషయము లను నిరూపించునట్టిది. వివేకానందుడు ఆధునిక హిందూ సన్యాసులలోమిన్న. అతని దార్శనికత్వము వాక్పటిమ అప ద్వితీయము. కర్మయోగ అద్వితీయము. జ్ఞానము వాక్ప్రభావము ముల విజ్ఞానయుక్తము. ఉపన్యాసములు, గ్రంథములు భారతము నకు గొప్పధనము. ఆట్టివారి సందేశములను గుర్తింపబడుట వారి గ్రంథములను శ్రద్ధతో చదివి విషయములను గ్రహించుట విషయముల గ్రంథములో వివేకానందుని ముఖ్యబోధ లు చాల సామర్థ్యముతో విపులముగా వ్రాయబడినవి.

౫. శుభోదయము

కర్త. విశ్వనాథము పుటలు ౪౦ వెల ౩ అణాలు.

ఇది చిన్నకథ. ప్రతిజ్ఞాభంగమును చేయవలెను, ముఖ్యము గా పిల్లలుచదువవలసినది ముఖ్యముగా నిజాం రాష్ట్రపు పౌరులకు బోధకము. ఒకబాలుని బుద్ధిబోధకమైనది.

పడి. పల్లెటూళ్లలో పాఠశాలలుండుట చిన్నపిల్లలకు ఆరోగ్యము తెలిపెంచుకొనుట. తెలుగు పుస్తకములు తెల్లగొట్టుకొనుట, ఇండ్లకు సున్నకొట్టుకొనుట, కొట్టుకొట్టుట, హాకా మరాఠా, మరా ఠా మరాఠా పాటలు ఆదిగాగల వ్యాఖ్యలు చేయుట. ఏ దినములలో తిర్యాక ప్రతిమాలికలును, బుద్ధిమత్తు యిచ్చి యించిన్న కథలో మనోహరముగా సుందరముగా ఆకారలో నిరూపింపబడినవి.

౬. జన్మభూమి

చిన్నపాటిక. ౫౨ పుటలు. చిన్నపైజు వెల ౪ అ ణాలు. ఇందు రఘువరావుయొక్క దేశభక్తి, పితృభక్తి అ నగా రాముని పెరచివారిని పిల్లపెద్దమనుల ప్రాణించి పానికేకేయుటయు, తన కృష్ణహలికి పెదయు కృష్ణహాయము తన రాణులకునికి తీవ్రము గాను ప్రోత్సాహము ఉన్నగుణవిషయ ములు చక్కగా వర్ణింపబడినవి. పద్యములు సందర్భాను సారముగా చాలాచక్కు పూర్వకవులనుగ్రహించి యుపయో గించినారు.

గోలకొండ కవుల సంచిక

(శేషాద్రిరమణకవులు)

నిజామురాష్ట్రమునందుగల ఆంధ్రకవుల ప్రత్యేకసంచిక యొకటి ప్రకటించవలెనని యెదుటివారి నిమిత్తములో “గోలకొండ పత్రిక” సంచిక ప్రచురణ్యము. నిజామురాష్ట్రమునందు కవులు గలరా యన్న ప్రశ్నలు సర్వసాధారణముగ రాష్ట్రేతరాంధ్రులకు కలుగవలసి వచ్చుచున్నది. ఇదటియం దయిన తెలంగాణము సారస్వతవిశేషముల నెలగి తెనుగు, సంస్కృతము, మరా ఠీ ఆంధ్రాధ్యయనము దేశబంధువులకు చిరకాలము పొ డిచియున్నదంగీకరించినది. ఇపుడు సర్వదేశములకు బహుళ సాహిత్యముల సేవకులనగు శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారి యాజమాన్యమున గోలకొండపత్రిక రాష్ట్రమునందిపుడు ప్ర త్యేకసంపాదకత్వమున గోలకొండ వెలయుచున్నది. గోలకొండపత్రిక ఆంధ్రప్రపంచమునందు కొన్ని ము ఖ్యగ్రంథములు వెలువడినవి. ఒకసంచిక ప్రకటింపబడిన ది. ఇంతవరకు ముద్రితముగాకున్న గోలకొండకవులసంచిక మూలమున ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు దగినంత సేవ గావించి సం పాదకులు శ్రీప్రతాపరెడ్డిగారు కృతకృత్యులైరి.

నిజామురాష్ట్రమున కవులు లేరను లోపములుగలవు. వారిలో చాలమంది నాగావళిక సంబంధమునకు జూరా. (పాచీనగ్ర ంథములు ప్రాకృతములలో హిందూశాస్త్రగ్రంథములు చదివి కవిత్వాభా షాజ్ఞానముగించి నీయాంధ్రమును గావింపసమర్థులగువారు భయమునాటకములును జీవయాత్రకుపయోగించునట్లు రాష్ట్రమునందు శాస్త్రములనుండి వేయుటకు ప్రసిద్ధమైన వీరి కవిత్వ ము తెలియు కొందఱు ప్రసిద్ధులున్నారు. వీరు ఏది యైనను ఈయులను దించిపనివారలు సమాధానముతో వారు యందుకు మనకు దుమ్మెన్నది. పాతాళ వింబడి కథ యిగ్రంథమునకు పెట్ట దే ముద్రణసంపాదనలు కలిగినట్టుఉన్న సంపూర్ణముగా తెలియుటకు జన్మస్థానమునుగూర్చి వివరములు సంక్షిప్తముగా చేర్చి వెయలేకపోయిన వెనుక గావించినారు. ఇందు కవీంద్రుల కవితాశక్తికన్న ఏమియుండి ఏమనుడ వారు. కాలనిర్ణయము. ఇది సంపూర్ణముచేసిన ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్రలో ఆచార్యమని ముద్రించిన సంచిక పూర్ణమైనది. ఈ సంచిక ప్రాధాన్యమును గుర్తించి గోలకొండకవులసంచిక ఆదిరంపుత్తముపూర్తితో ప్రతాపరెడ్డిగారు ప్రకటించి ఆంధ్రజను లకుపకారులైరి.

సంచికలో ముప్పదిరెండు చిత్రపటములుగలవు. అందు ముందుగా గ్రంథకర్తలను ఆత్మకథ సంప్రదాయ ప్రసిద్ధులు, మూడుపటములు పరిశోధకుల అత్యంత ముఖ్యమగు పండితులు వరుసలుగా పెట్టుచేర్చిన కాచాశ్చర్యము, శ్రీనివాసదీక్షితుల అన్న యదీక్షితాచార్యులవారు అనుమానములేని ప్రసిద్ధపూర్వకవులప్ప రూపపటములు అప్పరాయము నందుంచిన పోతరాజు పండితసం వనములవారుండినవారు. ప్రాచీనకాలపు సంపాదకులు సంగ్రహించినంతవరకు గావలెను. ఆప్రకరణముననే నూతనకవుల తిరిగి కవిత్వాభిమానులైనవారు. కవిత్వ పద్ధతులు ఇలా ఉండవలె స్త్రీగాను ఇకనెదురుపోవ స్త్రీగాను భాషకుంత యెవరినికిని చిత్రాలు. శ్రీనివాసాచా ర్యుల కావ్యములు ప్రకాశిత దరభా. చిరిల్లపల్లి యుండుట మము గాని స్వరూపములకొని భాగ్యము లభింపదాని కొంత సంపాదకులు తీర్చిరి.

పరకాల పీఠాధీశ్వరులగు శ్రీ స్వాముల స్వరూప పటముతీసిచిన విధానము ఆధ్యక్షుల పరకాలమునకు వచ్చి కొలువుగరమున నివసించిన పేరు కొన్నట్టు ప్రేరేపిత తీర్థులునుగడిం చి సరస ప్రతాపరెడ్డిగారిమును ప్రోత్సాహముతో సరసమాధించిన మగదించి నిజాంరాష్ట్ర సారస్వతప్రకరణము వదిలిపోయి మున నమోదైనవి మామిడి పల్లెను ఉన్నవీరిని దేవులకు వీర భద్రకవిగారి కాంతయాత్ర వయసానందికరమై సంచికకు ము అందుచెప్పుచున్నది ఇటులే సంచికలోనివుంచబడిన చిత్ర పటములను చూచి కొన్ని వర్ణనలుగలవు వీరి వి సంచిక నూరుటలో సంపాదకులు కలిగిన కృషిచేయుచేసి చ వరావిది.

సంచికలో షాద్నగరు శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారి ప్రయత్నముల సంఖ్య గ్రామీణ జాగరూకతను తెలుపుచున్నది [illegible] యూరోపు దేశముల వారి యాకాంక్షలు ప్రదర్శింపబడినవి. రెండవ భాగమున శాసనములు, శిలాశాసనములను గురించి వ్యాసములు ప్రకటింపబడినవి. తరువాత మూడవ భాగములో కవులు విమర్శనములు వచనముల [illegible] మిక్కిలి ఉపయోగకరమైనవి. కవులకును [illegible] శ్రీ రామరాజుగారికి కృతజ్ఞతాపూర్వకముగ సంచిక సమర్పింపబడినది [illegible] ప్రాచీన శిల్పకళకు సంబంధించిన చిత్రములు ముద్రింపబడినవి. సరస్వతీ విగ్రహము [illegible] పరిచయమున్న వారందరును [illegible] ప్రాచీన పద్ధతులలో [illegible] సంచికను చదివిన [illegible] ప్రతాపరెడ్డిగారు సంకల్పించిన ఈ ప్రయత్నము ఎంతయు జయప్రదమైనది [illegible] శ్రీ ప్రతాపరెడ్డి మహాశయుడు [illegible] కవుల చరిత్రము [illegible] శ్రీ రాజా భుజంగరావు బహదూర్ వారు [illegible] కవుల సంచిక [illegible] నిజాము రాష్ట్ర [illegible] ఈ యుద్యమము జయప్రదముగ నిర్వహింపబడిన దనియే మా కోరిక.

జాబులు

అస్పృశ్యతపై కొంతయాలోచన!

అస్పృశ్యతనివారణమై అనేక ప్రయత్నములు చేయుచుండుటచే నాకును దానిని గురించి కొంత తెలుపవలెనని యున్నది [illegible] అవసరమని నా యూహ? [illegible] చండాలుర మాటలనుబట్టి [illegible] రామునకు దోషము పూర్తిగా నివారణ యగునని నా యూహ.

అస్పృశ్యులనబడువారు ఇతరహిందువులలో వైన ఏకీభావము నున్న. వైష్ణవ బ్రాహ్మణులు తమజాతి అగ్రజాతియని [illegible] ఇతరహిందువుల నందరిని [illegible] హీనముగా చూచుచుందురు. వారియందు ఈర్ష్య మితిమీరియున్నది. ఇదియేమన హిందూజాతియభివృద్ధికి ముప్పు.

అస్పృశ్యతా దోషనివారణమునకై హిందువుల కేసులు సమ్మతించునుకాని అగ్రజాతులకు వైష్ణవబ్రాహ్మణులకిది సమ్మతికాదు. ఈమాట యన్నవారికి తెలుపోటు కారణము, ఇక ముందు దోషనివారణాంతరము మమ్ములగౌరవించరని [illegible] గుణము, శీలము, విద్యలయందు [illegible]

దేవాలయములందు భక్తితో వెళ్లినవారలను [illegible] జాతిభేదమునే అగ్రజాతివారలకు [illegible] వైష్ణవ బ్రాహ్మణులు [illegible] విద్య [illegible] గుణము విద్యయందు [illegible] తీర్థప్రసాదములొసంగుటలో

[illegible] కల్యాణమునకు [illegible] పెద్దరికముగ [illegible] అయితే ఇతరజాతుల గౌరవము [illegible] చూచుట ప్రేమించుటయేమన గౌరవమునకు కారణము [illegible] సమానభావముగా [illegible] అస్పృశ్యత [illegible] అగ్రజాతి [illegible] విప్రజాతివారలకంటె పవిత్రహృదయము ఎక్కువ కలిగియుండి [illegible] సోదర, సోదరీభావముతో [illegible] హిందూమతమునకు [illegible] హిందూమతము [illegible] స్వీకరింతుము.

ఇదివఱకే అనేక హిందువులు అస్పృశ్యతాబద్ధులు. [illegible] స్వీకరించి సుఖించుచున్నారు [illegible] హిందూమతసంఖ్య క్రమేణ తగ్గుచున్నది. [illegible] హిందూమతసంఖ్య [illegible] అగ్రజాతివారలు [illegible] ప్రార్థన.

ఇట్లు
[illegible]

సకల దేవాలయము

మ. రా. రా. శ్రీ గోలకొండపత్రికాధిపతిగారికి.

అయ్యా!

పుష్య॥ ౧౨ గురువారము (౨౯-౮-౪౪) నాటి మీ పత్రికలో కేంద్రసంఘప్రచారం [illegible] క్రింద నిర్మలదేవాలయముల వివరములో ౨౦ హనుమదాలయములు, ౨ శివాలయములు, ౬ విష్ణ్వాలయములు గలవనియు, వీటికి పూజా పునస్కారములు [illegible] జరుగుచున్నవనియు, [illegible] తెలుపబడినవి [illegible] ప్రకటింపబడినవి [illegible]

శ్రీయుతు [illegible] ౧౫-౮-౪౪ మొదలు ౨౦-౮-౪౪ వరకు [illegible] పరిస్థితులు బాగుగా [illegible] సంఘస్థాపనలచేసినారు. [illegible] అపురమున [illegible] శివాలయములు గలవు.

[illegible]

[illegible] ప్రభువుగారి [illegible] కల్యాణోత్సవము [illegible]

శ్రీ [illegible] శ్రీ [illegible] పూజాపునస్కారములు జరుగుచుండెను.

[illegible] బ్రహ్మోత్సవములు [illegible] నిజాం ప్రభుత్వముగారిచ్చు [illegible] సంవత్సరమొకటికి రూ ౩౨ దొరుకుచున్నవి. ఆలయము ప్రాచీనమైనది [illegible] ప్రతిసంవత్సరము మాఘబహుళ ౧౧ మొదలుకొని ఫాల్గుణశుద్ధ ౧ వరకు శివకల్యాణమహోత్సవము [illegible] కల్యాణమంటపము [illegible] కల్యాణోత్సవము జరుగును.

ఈపురమునకు [illegible] విష్ణ్వాలయములు గలవు. వీటికిప్పటికిని [illegible] పూజాపునస్కారములు జరుగుచున్నవి. [illegible] నిజాం ప్రభుత్వముగారినుంచి [illegible] గలవు. ఉత్సవము [illegible] ప్రకటించుచున్నాను.

ఇట్లు
వి. నారాయణగుప్త

కృతజ్ఞత

శ్రీ [illegible] రాజన్నగారు [illegible] గోలకొండపత్రికకై శ్రీయుతులగు [illegible] వెంకన్నగారు [illegible] సంవత్సరచందా దయచేసి గ్రంథాలయమునందు వారికిగల [illegible] ప్రకటించిరి. [illegible] గ్రంథాలయమునకు సహాయము [illegible] మా వందనములు ప్రకటింపగలరని ప్రార్థన.

నిజామాబాదు
౪-౫-౪ ౯

ఇట్లు
ఎన్. గంగారెడ్డి
సహాయ కార్యదర్శి [illegible]
గ్రంథాలయము

[illegible]లవార్తలు

హైస్కూలు డ్రెమెటిక్ అసోసియేషన్

—

(ప్రత్యేక విలేఖరుడు)

—

వరంగల్లు:—

ఈ నెల —[illegible] వరంగల్లులో విచిత్రవివాహమను నాటక సంస్కరణవాది [illegible] రచించిన మిక్కిలి మనోహరమగు [illegible] ప్రదర్శించబడెను. [illegible] ధర్మయుతమగు స్త్రీ [illegible] ప్రశంసాపాత్రులైరి. ఈ నాటక సంఘమువారు [illegible] స్థాపకోద్యోగి ప్రముఖులు. అంతియకాక [illegible] అధికులగుటచే రంగస్థలాలంకారమునకు తగినంత ప్రదర్శన [illegible] శ్రద్ధాభక్తులతో [illegible] నిర్వహించిరి.

నాటకము [illegible] కల్పితము. లోకవంచకుడగు [illegible] ముదుసలి వాడు ఒక యమాయక వృద్ధదంపతుల మోసగించి యార్థికలోపముచే పెండ్లికాని కాంతయను కన్యను పెండ్లియాడనిశ్చయించుకొనును. ఆ బాలిక అన్నయగు మాధవుడు [illegible] హితుడగు మాధవుడు [illegible] అబ్దుల్ కరీము అను పోలీసు అధికారి [illegible] జేరి ముదుసలికి రామచంద్రుడను [illegible] పెండ్లిచేసి న్యాయమునకు కాంతను సమర్పించుటయు జరుగును. అంతకుముందు [illegible] దోషముల [illegible] ముదుసలివాడు బంధితుడగును. ఇది ప్రధాన కథాంశము. ప్రకృతికాలమున సంఘమునజరుగు పోరాటము, దేశసేవకులు, పరస్పరము, గ్రామపునర్నిర్మాణము, అస్పృశ్యత, బాల్యవివాహము, స్వార్థత్యాగము మున్నగు నంశములపయి మనోహరమగు పద్యములు [illegible] కథా కల్పనము అత్యాశ్చర్యముగ నిర్వర్తింపబడెను. ఈ నాటకరాజమును శ్రీ [illegible] వరంగల్ కాలేజి విద్యార్థిసంఘముచే [illegible] ప్రదర్శింపజేసిరి. నాటకయోగ్యత గ్రహించి క్రొత్తగ నెలకొల్పబడిన అసోసియేషను [illegible] ప్రథమ ప్రదర్శన [illegible] ప్రదర్శనము [illegible] సర్వ రసికులయభిమానమును జూరగొనగలిగిరి.

[illegible] దేశభక్తుడగు మాధవుని స్వాతంత్ర్యగీతములు [illegible] దీక్షతో పరవంచన ప్రయత్నములు అబ్దుల్ కరీము అను రక్షకశాఖాధికారి రహస్యభేదనము అద్భుతముగ సమర్థింపబడినది. నాటకమువలన వచ్చిన ఆదాయములో మూడువంతులు హనుమకొండ రాజరాజనరేంద్ర గ్రంథాలయ భవననిర్మాణమునకును ఒకవంతు [illegible] కాలేజి [illegible] విద్యార్థిసంఘమునకును ఒసంగబడును. నాటక ప్రదర్శనమునకు [illegible] మిగుల సహాయముచేసిరి. అధికారప్రముఖులు పలువురు ప్రదర్శనము [illegible] మిగుల సుత్సాహముతో [illegible]. ఇంక నీసంఘమువారు ఈ రాష్ట్రమునగల [illegible] సహాయమునకై [illegible] నాటకము [illegible] [illegible] సంకల్పించియున్నారు. „విచిత్రవివాహము" ఇంక ముద్రణము కాలేదు. ఇంతకుముందు రెండుమూడు పర్యాయములు ప్రదర్శింపబడినది. గ్రంథాలయ [illegible] శ్రీ [illegible] నాటకోపయోగ [illegible] గ్రంథకర్తలకు ప్రదర్శకులకు హారపక్షమున [illegible] బి. యే. యల్. టి. గారు కృతజ్ఞత తెలిపిరి.

—

తమ్ముని చంపుట

—

[illegible] తాలూకాలోచేరిన [illegible]పూర్ లో [illegible] [illegible] ఒక [illegible] తమ్ముని కత్తితో పొడిచిచంపినాడని రక్షకశాఖవారివల్ల తెలియుచున్నది.

—

కాల్వలోపడి మరణించుట

—

[illegible] పల్లిలో క్రొత్తగా కాల్వ త్రవ్వుచున్నారు. ఆ కాల్వలో [illegible] [illegible] వాడు ఒకడు పడి మరణించెను. [illegible] [illegible] ముఖము [illegible] భాగము [illegible] [illegible] [illegible]

—

చారిత్రకోపన్యాసము

—

(ప్రత్యేక విలేఖరి)

—

హనుమకొండ —

[illegible] భవనమునందు (పిబ్రవరి [illegible]) [illegible] శ్రీ [illegible] రావు ఎం. ఏ. గారి యాజమాన్యమున [illegible] యుపన్యాససభ యేర్పాటుచేయబడెను. వాటిసభకు [illegible] భానుమూర్తి బి.యే. యల్. టి. గారు [illegible] వేంకటరమణాచార్యులుగారు ఒకగంటకాలము అనుమకొండ ఓరుగల్లు నగరములలోగనిపించు చారిత్రకచిహ్నములను గూర్చియు [illegible] శాసనములను గూర్చియు సలక్షణముగు గ్రాంథిక భాషలో మహావాక్యముగ నుపన్యసించిరి. [illegible] దరవాజా [illegible] సంవత్సరములకు పూర్వము [illegible] పరిపాలనము [illegible] హనుమకొండ నగరమునందు రాజధానియేర్పరచి రాజ్యపాలన మొనరించుట యు, అనంతరము కొంతకాలమునకు [illegible] చేతరాజు రాజ్యమునకు వచ్చెననియు తెలిపిరి. చేతరాజు త్రిభువనమల్లి చేతరాజు [illegible] మొదటి చేతరాజనియు [illegible] తెలిపి ఈ యాయువురినిగూర్చి తాను పరిశోధించి నిశ్చయించిన చరిత్రాంశములు ఆనాటి ప్రత్యక్షములవి వరములు చరిత్రముతో సమన్వయించి చెప్పిరి. క్రొత్తగ [illegible] బడిన చేతరాజుశాసనమువలన తెలియురాజ్య విస్తృతికాక [illegible] ప్రోలరాజపరాక్రమమును [illegible] వివరించిరి. ప్రోలరాజు వెలనాటిగొంకని [illegible] చివర [illegible] యనియు ప్రోలరాజుగాలమున [illegible] ప్రోలరాజనంతరము రుద్రదేవుడు ప్రచండమగు [illegible] కాకతీయసామ్రాజ్యమున రాజ్యమేలుచు హనుమకొండలో శాసనము నెలకొల్పిన [illegible] వెలనాటి గొంక భూపాలుని ప్రోలరాజుచంపెననుట విశ్వసింపరానిదనియు [illegible] రుద్రదేవుడు రాజ్యమేలుటయు [illegible] శాసనాధారముతో సమర్థించిరి. గణపతిదేవుడు మహాదేవరాయల పుత్రుడనియు రుద్రమదేవి గణపతిదేవుని పుత్రికయనియు [illegible] జాతిక, [illegible] శాసనము మున్నగు గ్రంథములనుండి యాధారములతో నిరూపించిరి. ప్రతాపరుద్రుని కాలమున [illegible] ఓరుగల్లునగరమునుండి [illegible] రుద్రమదేవి పరిపాలనా [illegible] [illegible] నుపన్యసించిరి. పిదప అధ్యక్షులగు శ్రీ భానుమూర్తి పంతులుగారు అచార్యులుగారు [illegible] భాషాసేవను పరిశోధనకృషిని [illegible] ప్రశంసించి ఇంతవఱకు పరిశోధించి యొనర్చిన గ్రంథరచనయును [illegible] [illegible] ఆచార్యులుగారు [illegible] సంబంధించిన [illegible] [illegible] [illegible] చరిత్రాంశములను గూర్చియు శాసనములు [illegible] భాషాసేవ [illegible] ఆచార్యులవారి [illegible] చెప్పుచు [illegible] [illegible] [illegible] గ్రామములలోగల చరిత్రాంశములు సమకూర్చుటకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఆచార్యులవారికి [illegible] [illegible] కాలేజి ప్రిన్సిపాలు గారికి వందనములర్పించుటతో సభముగిసెను.

—

మొండి కళేబరమునకు అతికించిన తల

—

హంతకుని ఘోరచమత్కారము

—

జిల్లా ఔరంగాబాదులో ౫ ఫిబ్రవరి ౧౯౩౮ రోజు ఫకీర్ చంద్ అను తోటమాలి యిట్లు తెలిపినాడు „ఔరంగాబాద్ [illegible] దర్వాజాలో శ్రీ [illegible] ఖదీర్ జంగ్ గారి తోటయొక్క దర్వాజాదగ్గర [illegible] తద్భూమి సేద్యము అగుచుండెను. ఈభూమిసేద్యము విచారణ రామాజీ గారు చేయుచుండిరి. ఈ రామాజీ యిప్పుడు ౩ సంవత్సరములుండెను. [illegible] తోటద్వారము దగ్గర ప్రాంగణము [illegible] మామూలు ప్రకారం రామాజీ [illegible] కావలి [illegible] [illegible] అప్పుడు రాత్రి [illegible] [illegible] రోజు రామాజీకొరకు భోజనము [illegible] తెచ్చుట మామూలుగ ఫకీర్ చంద్ [illegible] వచ్చి చూడగా రామాజీ [illegible] [illegible] రామాజీ [illegible] [illegible] [illegible] రక్తసిక్తమై యుండెను. [illegible] [illegible] తోటమాలి అక్కడనెత్తో [illegible] [illegible] పోలీసువారికేర్పాటుచేయు

[illegible] ప్రారంభించినాడు. దగ్గరివారాండ్రు, రక్షకశాఖవారువచ్చి ఔరంగాబాదు నగరయిన్స్పెక్టర్ గారు వచ్చిరి. [illegible] సూపరింటెండెంటు గారు అందరు వచ్చి చూచిరి.

ఈ శవమును పరీక్షించెడు విచారణచేయనారంభించిరి. శవము [illegible] [illegible]. దానిపై ఒక ధోవతి పరచియుండెను. ఒక క్రొత్త [illegible] రక్తము మైపడియుండెను. పరిచితులగు [illegible] [illegible] రక్తప్రవాహము [illegible] ఫకీర్ చంద్ తోటమాలియొక్క పాదములగుర్తును యిన్స్పెక్టర్ గారు తీసుకొనిరి. ఒక ధోవతి పైరక్తప్రవాహము [illegible]. దానిని ఫకీర్ చంద్ పాదమునకు [illegible] చూచిరి. ఆ పాదములు రెండు [illegible]. పోలీసులు [illegible] శ్రద్ధగా ఫకీర్ చంద్ తో విచారించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

—

మోటరులారీ తల్లక్రిందులగుట

[illegible] ఫిబ్రవరి ౧౯౩౮ హైదరాబాద్ దక్కన్:—

[illegible] నుండి హైద్రాబాదునకువచ్చు ఒక లారీ మోటరు బోర్లపడుటచే రక్షకశాఖభటుడొకడు చనిపోయెను, సర్కారి [illegible] [illegible] [illegible] భయంకరములైన గాయములు తగిలినవి. ఆమనిషిని దవాఖానకు చేర్చినారని తెలియుచున్నది.

—

భార్యకూతురిని చంపుట

—

అదిలాబాదు తాలూకాలో మాకన్న అనునతడు భార్యకూతురినిచంపెనను నేరము మోపబడెను. మొదట మున్సిఫ్ గారు విచారణచేసిరి. మాకన్న నేరము నొప్పుకొనెను. అతనిని సెషన్సుకు పంపినపుడు మాత్రము [illegible] కోర్టులో చెప్పిన మాటను రద్దుచేసి [illegible] వచ్చెనని పోలీసు ప్రాసిక్యూషన్ చెప్పబడినదేమనగా, పోశాలు అను [illegible] లక్ష్మికి మొదటి భర్త [illegible]. ఆ పిల్ల లక్ష్మియొక్క రెండవభర్తయగు మాకన్నతోటి నివసించుచుండెను. మాకన్న గుడ్డివాడు. అతని గుడ్డివాడను [illegible] పిల్లయొక్క తాళిచేయుచుండెనట. అందువల్ల మాకన్నకు కోపము [illegible] ఒకనాడు లక్ష్మి మాకన్నను పోశానియింటికి వెళ్లి [illegible] ఒక [illegible] గొడ్డలితో [illegible] పిల్లను [illegible] లక్ష్మి యింటికివచ్చి చూడగా [illegible] పిల్ల మరణించి యుండగా పోలీసులకు తెలియజేసెను. పోలీసులు అదిలాబాదు మున్సిఫ్ న్యాయస్థానములో ఫిర్యాదుచేసిరి. [illegible] [illegible] నవాబ్ [illegible] యార్జంగు బహద్దర్ గారును నవాబ్ అక్బర్ యార్జంగు బహద్దర్ గారును, రాజాబహద్దర్ [illegible] [illegible] గారును నేరమును [illegible] యావజ్జీవకారాగారము విధింపబడెను.

—

అష్టావధానసభ

—

(విలేఖరి)

కొల్లాపూరు [illegible] శంకరంపేటలో

[illegible] [illegible] అష్టావధానముచే [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] శ్రీమాన్ [illegible] శాస్త్రి గారిచే అష్టావధాన మొనరింపబడెను. [illegible] శాస్త్రి [illegible] అనంతరామశాస్త్రి సమక్షమునందు జరిగెను. శ్రీ [illegible] సంఖ్యాక్షరములను [illegible] [illegible], [illegible] సంభాషణ [illegible] [illegible] సభ్యజనమనోరంజనంబగునట్లు [illegible] పద్యములను చెప్పి సభముగించినారు.

—

దైనిక ప్లేగు నివేదిక

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నగరములో ప్లేగు ప్రారంభమైనదిమొదలుకొని [illegible] [illegible] [illegible] మరణించినవారి సంఖ్య [illegible]. ఆస్పత్రిలో [illegible] టీకాలు వేయబడిన వారిసంఖ్య [illegible] [illegible] [illegible] సర్కారి ఆరోగ్యశిబిరములలో [illegible].

ఇటువంటి [illegible] నివేదికలు వెలువరించబడుచున్నవని [illegible] స్పెషల్ ప్లేగు ఆఫీసరు తెలుపుచున్నారు.

—

స్థానిక వార్తలు

హిందూ స్మశానవాటిక

శల్లివాను శేరూఖా లాల్ దర్వాజ

[స్వ విలేఖరి]

౧౩ వ ఫర్వర్ది ౧౩౪౫ ఫ. శుక్రవారము శేరూఖా లాల్ దర్వాజాలో శ్రీమాన్ పులిజాలరంగయ్యగారి [illegible] [illegible] గంటలకు సభ [illegible] జరిగెను.

శ్రీయుత వెంకటస్వామి ముదిరాజుగారు, సభకు అధ్యక్షతవహించుటకు పులిజాలరంగయ్యగారిని సభికుల సమ్మతితో కోరుకొనగా, వారికి పసాదుగారు ఆమోదించగా శ్రీయుత పులిజాలరంగయ్యగారు సమ్మతించిరి

అంతటఇదివరకు జరుపబడిన సభ [illegible] శ్రీయుత బొజ్జం నరసిమ్మలుగారు చదివి వినిపించిరి

హిందూ స్మశానవాటికను శల్లివాను శేరూఖా లాల్ దర్వాజాలో స్థాపించవలెను అను తీర్మానము పెట్టగా సభ్యులందరు ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించిరి

ముందు హిందూస్మశాన సభ్యులను [illegible] క్రిందనుదహరించబడిన నామములవారిని ఒకమహసంఘముగా ఏర్పాటు చేసిరి.

౧. మాణిక్యప్ప ౨. [illegible] స్వామి ౩. లాలాజా [illegible] ప్రసాద్ ౪. కే. వల్లయ్య ౫. బాళేరావుగారు

ఈ పసంఘము [illegible] స్మశానభూమిని [illegible] వాటితో కలిసి వారితో ఈ స్మశానవాటిక సంగతి తెల్పుచు [illegible] ముగోవ వలెను

సభకు [illegible] మరియు [illegible] సభను అధ్యక్షత వహించిన పులిజాలరంగయ్యగారికి, స్మశానవాటిక [illegible] తెల్పి బొజ్జం నరసింలుగారికి కృతజ్ఞత చెప్పుచు సభముగిసెను.

మ మ మహా రాణీగారు బొంబాయి చేరుట

అలయాహజరత్ సులతాన్ హామదేగం సాహెబా మ [illegible] గారు ౧౫ ఫర్వర్ది ౧౩౪౫ శుక్రవారం రోజు ఘు ౧౧ నిమిషములు [౧౫] లకు బొంబాయి చేరిరి. వీరు వెంట పూర్వము నిజామత్ జంగ్ బహదర్, మిస్టర్ ఖమరుద్దీన్, మౌల్వీ మొహియుద్దీన్ అలీఖాన్ [illegible] మౌల్వీ సయ్యద [illegible] మౌల్వీ బహదర్ మొహియుద్దీన్ సాహెబ్ [illegible] మౌల్వీ [illegible] సాహెబ్ మౌల్వీ సయ్యద్ [illegible] సాహెబ్ వీరందరువచ్చి రాణీగారికి ప్లాటుఫారంలో [illegible] శ్రీరాణీగారికొరకై రత్నశాఖవారి ఏర్పాటులు మిక్కిలి చక్కగాయుండెను. శ్రీరాణీగారిని [illegible] ముఖ్యులు నవాబు [illegible] బహదరు, నవాబు [illegible] బహద్దరు, నవాబు [illegible] బహద్దరు, నవాబు [illegible] బహద్దరు, [illegible] వీరందరు [illegible] తెలియుచున్నది.

గడ్డి అమ్మువానిగుడిసె కాలుట

[విలేఖరి]

౭-౫-౧౩౪౫ వ తారీఖు దినములో [illegible] చౌరస్తాలో [illegible] గడ్డి అమ్ముటకలదు. గడ్డి [illegible] పిల్లవాడు సిగరెట్టు త్రాగి పారవేసినాడు. మెల్లగా [illegible] గుడిసె [illegible] హిందూ [illegible] అనువారిచేతను [illegible] చల్లార్చిరి. చల్లార్చ [illegible] వచ్చినది. అమీను సాహెబు, సదర్ అమీను సాహెబు [illegible] చేసి పంచునామా చేసుకొని వెళ్లిపోయిరి

హాకీటోర్నమెంటు

హైదరాబాదు యింటర్ యూనివర్సిటీ హాకీటోర్నమెంటు [illegible] మార్చి ౧౯౩౫ వాడు ఆరంభించగలదని తెలియుచున్నది.

నగరరక్షక శాఖాధికారి [illegible]

హైదరాబాదు నగర జిల్లా [illegible] తెలియుచున్నది [illegible] నగరరక్షక శాఖాధిపతి [illegible] గారు [illegible]

౧. జనాబ్ ఖాన్ [illegible] మాదరు ౨. [illegible] ౪. [illegible] ఖాన్ [illegible] వేతనములకు [illegible] యునది.

[illegible]

హైదరాబాదు [illegible] ౧౩ వ ఫర్వర్ది ౧౩౪౫ నాడు [illegible] పిల్లవాడు పడి గాయముతగిలెను. [illegible] ఆసుపత్రికి తీసికొని పోయిరని తెలియుచున్నది.

ఆర్యసమాజ కార్యదర్శియింట్లో హరికథ

హైదరాబాదు [illegible] లో ఆర్యసమాజ కార్యదర్శియగు చందులాల్ గారి గృహమున ౧౧ ఫర్వర్ది ౧౩౪౫ రోజున రామాయణకథాకాలక్షేపము జరిగెను. [illegible] శ్రీమాన్ [illegible] గారు శ్రోతలు పలువురు దయచేసియుండిరి.

మహారాష్ట్రసభ

హైదరాబాదు, ౧౨-౫-౧౩౪౫

సికింద్రాబాదులో [illegible] మహారాష్ట్రుల విద్యావిధానమునుగురించి సభజరిగినది. [illegible] తీర్మానించి [illegible] ప్రాయము గ్లుబ్బగారు అమలులో పెట్టుటకు ప్రయత్నించెదరని తెలియుచున్నది.

దైనిక ప్లేగు నివేదిక

హైదరాబాదునగరం స్పెషల్ ప్లేగుఆఫీసుయందు వచ్చిన [illegible] తేదీ గౌలిగూడలో ౩ మందికిని, సీతారాంపేటలో ఒకరికి, బాంబాగులో యిరువురికిని ప్లేగుసోకినట్లును [illegible] లో ఒకరును, పెద్దకావడిలో ఒకరును ప్లేగువల్ల మరణించినట్లును తెలియుచున్నది. ప్లేగుయీనగరములో యీసారి ప్రారంభమై ౧౦౭ రోజులైనది. ఇంతవరకు మొత్తము ౬౧౭ మందికి ప్లేగు సోకినది. [illegible] మంది మరణించిరి. ఆసుపత్రిలో ౧౩ మంది గలరు. ౭౩౯౭౯ మందికి టీకాలు వేయబడినవి. ౩౧౨౧౦ యిండ్లకు శుద్ధిచేయబడి గంధకపుపొగ కూడ వేయబడినవి. గంధకపుపొగ వేయబడిన యిండ్లు మాత్రము ౧౦౦౦౩. సర్కారు ఆరోగ్యశిబిరములలో [illegible] మంది గలరు. [illegible] ప్లేగుతగిలిన భాగములపట్టికలో చేర్చబడినది.

ప్లేగుకు ఉచితచికిత్స

పరోపకారపారీణులైన [illegible] గారు తమ చికిత్సాలయంలో ప్లేగువ్యాధిగ్రస్తులకు [illegible] ఉచితముగా చికిత్సచేయుచున్నారని తెలిసినది. వీరి ఉపకారము ప్రశంసనీయము.

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు గారు

(ఒక విశేషము)

విఖ్యాతగ్రంథరచయితలగు శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు పిఠాపురమునుండి నగరమునకు విచ్చేసియున్నారు. వీరిచ్చట కొన్నిదినములుండెదరని తెలియుచున్నది. సుమారు ౨౦ సంవత్సరముల క్రిందట వీరిచ్చటికి దయచేసి మహోపన్యాసముల గావించియుండిరి. శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయమువారీసందర్భమున వీరి యుపన్యాసముల నేర్పరచెదరు గాక!

రాకపోకలు

నవాబు [illegible] నవాజ్‌జంగ్ బహద్దర్ గారు [illegible] దక్కన్ రాజకీయ [illegible] బొంబాయిలో [illegible] ౧౩ సర్వర్తి ౧౩౬౬ ఫసలీ ౩౧లకు హైదరాబాదు తిరిగివచ్చిరని తెలియుచున్నది.

విప్లవభావములు నశించలేదు

బెంగాలు గవర్నరు ఒప్పుకొనుట

బెంగాలు రాష్ట్రశాసనసభయొక్క బడ్జెటుసమావేశము ఫిబ్రవరి ౧౫ వ తేదినాడు ప్రారంభమయ్యెను. బెంగాలుగవర్నరు గారు ప్రారంభమున సభవారికి ఉపన్యసించుచు విప్లవోద్యమమునుగూర్చి విశేషముగా ప్రస్తావనచేసిరి. వారి రాష్ట్రమందలి విప్లవోద్యమము గతమే [illegible] నుండి అంత ఘోరకృత్యములతో [illegible] డియుండలేదనిరి. దీనికికారణము ఆయుద్యమమును ఛిన్నాభిన్నము చేయుటకై ప్రభుత్వమువారు ప్రయోగించిన వివిధశాసనములే కారణము గాని యువకులహృదయములనుండి విప్లవభావములు లేచిపోవుటకాదనిఅని గవర్నరుగారు స్పష్టముగా ఒప్పుకొనిరి. విప్లవకృత్యములసంబంధమగు [illegible] కొంతవరకైనను తగ్గినదని ప్రభుత్వమువారు నమ్మకముతోగలగనంతకాలము ప్రభుత్వమువారు ప్రజలఆశయములను తృప్తిపరచుట ఆలస్యము సలిపిరి. విప్లవోద్యమకారకులు ప్రభుత్వమువారు తమఆశయములను చిరకాలముగా నుపేక్షించుచు తృప్తికలిగించకుండుటయేయీవిప్లవోద్యమమునకుకారణము కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు తమఆశయములను సాధ్యపరచినంత కాలము విప్లవోద్యమబీజములట్లేయుండునని వివరించుచుండెను. గత సంవత్సరములో విప్లవోద్యమమునుగూర్చి చెప్పుటలో ప్రజాభిప్రాయములోను, ప్రభుత్వాభిప్రాయములోను మార్పుతోచెప్పడము కూడ విపరీతశాసనబలమువల్ల నేర్పడిన అంగీకరించినవో ఆశాసనములు, వాటివల్ల గలఅసాధారణ హక్కులు అన్నియు శాశ్వతముగా అమలులో నుండవలెను.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రధాన సభలో ౧౬ మంది అస్పృశ్యులు

గది:

ఫిబ్రవరి [illegible] నాడు శ్రీకాశీ హిందూ విశ్వవిద్యాలయముయొక్క పట్టప్రధానోత్సవము జరిగెను. రవీంద్రనాథ టాగూరుగారికి [illegible] డాక్టరుపట్టము యియ్యబడెను. ౧౬ మంది అస్పృశ్యులకును [illegible] పట్టములియ్యబడెను.

మతమువల్ల ప్రయోజనము

సికింద్రాబాదులో ౧౯౩౭ ఫిబ్రవరి ౧౧ వ తేదినాడు సాయంకాలము ౬½ గంటలకు "యంగ్‌మెన్సు లిటరరీ అసోసియేషన్" వారు జరిపినసభలో ఎ. జి. సేమ్యుయల్ గారు "మతమువల్లప్రయోజనమేమి" యను విషయమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. వారుచెప్పిన యీక్రింది యంశములు గొప్పవి:—

పైకిచూచుటకు మతము యేమియుదిక్కుతోచని సమస్యగానుండును. మానవజాతిలో చీలికలనేర్పరచినదదియే. ఒక్కొక్కసారి దానిని మూఢవిశ్వాసమందురు. మతయుద్ధములన్నియు క్రూరయుద్ధములైయుండెను. అయితే మంచిలక్షణములుకూడకలవు. కళ, సంగీతము, కవిత్వము యిత్యాద్యనేకములు మతమువల్లనేపుట్టినవి. మతము మానవుని బీదలనుగ జేసినది. మతముదేమేమిమంచివాటిని సాధించినదో వాటినిబట్టి మతమనునది మంచిదా కాదాయని చెప్పవలెను. వివిధమతముల చరిత్రలు చదివినవారు మతము మానవప్రకృతిలో నున్నదని నిరూపించినారు. అడవిజాతిమనుష్యుడు ప్రకృతిశక్తులనుచూచి భయభక్తివశుడయ్యెను. తనకంటె మించినశక్తియేదో యొకటి కలదని వానికితోచెను. అట్టిశక్తితో ఆత్మరక్షణకొరకు యేర్పాటుచేసుకొనగోరెను. అతని భయము ప్రార్థనారూపమయ్యెను. మానవునికి ఆత్మయనునదొకటి గలదని తలచినప్పుడు దానిపోషణయు రక్షణయు అవసరముకదా! మతమిఅవసరమును తీర్చుచున్నది.

మానవునికి ఊహామాత్రమే కాక హేతువాదప్రకృతికూడ గలదు. ప్రపంచముతో అతని సంబంధమంతయు అతని యీహేతువాదముచేత నిర్ణయింపబడుచున్నవి. ఈప్రపంచమునకు యీజీవితమునకు అతడు కారణముచూప యత్నించును దేవుడనుపదార్థమొకటి ఉన్నదనుకొనిననేగాని అతడు అట్టియత్నములో జయముగాంచలేడు. స్వభావసిద్ధమగుఊహా హేతుజ్ఞానముమాత్రమేగాక అతని నైతికలక్షణముగూడ ఒకటిగలదు మంచి, చెడు అను వివేచనచేయుబుద్ధి అతనికి ఉన్నది. పశువులవలెని కృష్ణమార్గములో పోవలెనా లేక ఉత్కృష్టమగు ఆత్మనునుసరింపవలెనాయనుప్రశ్నలే అతని బాధించును. రెండవపద్ధతియేమంచిదని అతడునిర్ణయించుకొనెను. కాని దానిని అవలంబించుటకు తనశక్తి ఆపనికి చాలదు. మతము అట్టి శక్తినిచ్చును. ఈదృశ్యప్రపంచములో విద్యుచ్ఛక్తి యెట్లో ఆత్మప్రపంచములో మతమట్లు ..... ఈప్రకారముగా మానవజీవితములో యెన్నివిధములజూచినను...... మతముకంటె ఉపయుక్తమైనది యింకొకటిలేదు.

ఇండియా ప్రభుత్వమునకు మరొక పరాజయము

ఫిబ్రవరి౧౧వ తేదినాడు అసెంబ్లీసభలో ప్రశ్నలసమయమున [illegible] మంత్రిగారు ఒకప్రశ్నకుజవాబిచ్చుచు [illegible] ౧౯౩౧ సెప్టెంబరు [illegible] తేదీకిని ౧౯౩౬ జనవరి [illegible] తేదీకిమధ్య ఇండియానుండి [illegible] మతరేపి వేయబడినవనిరి.

మరియొక [illegible] గాంధిమహాత్ముని గ్రామపరిశ్రమోద్ధరణ [illegible] సంబంధించినది. [illegible] పనియొట్లుజరుగుచున్నదో అనుమానముతో చూడవలసినదనిపోలీసుగారు రాష్ట్రప్రభుత్వములకు ఒకసర్క్యులరును పంపియుండిరి, మహాత్ముని ఉద్యమమును అనుమానముతోన చూడి [illegible] అసినదని అధికారులకుహెచ్చరించుట ప్రభుత్వమువారికి తగదు. [illegible] శాసనసభలో యీవిషయము చర్చజరిగెను. శాసనసభవారు ఆట్టిఅనుమానముపనికిరాదనితీర్మానించిరి. ఆతీర్మానము పై ప్రభుత్వమువారేమిచర్యతీసికొనిరని ఆసఫ్ అలీగారు ప్రశ్నించిరి. సర్వపల్లి రాధాకృష్ణన్ గారు మహాత్ముడు [illegible] చెప్పిన అసెంబ్లీచర్చ తర్వాత యునైటెడ్ ప్రెస్సువిలేఖరితో తన ఉద్యమమునకు రాజకీయములతో యేమాత్రము సంబంధములేదని చెప్పినమాట పై ప్రభుత్వమువారు తమఅభిప్రాయమును మార్చుకొనదలచిరా అని అడిగిరి. సర్ హెన్రీక్రెయిక్ గారు ప్రభుత్వమువారు అన్నివిషయములను ఆలోచించగలరుఅని చెప్పిరి.

తర్వాతఅధ్యక్షుడు జాయింటుకమిటీ నివేదిక చర్చకు దర్భమున సరిగానడుపలేదనుపేరొందియును చర్చించుటకై తీర్మానమును సర్ మహమ్మదుయాకూబ్ గారు తెచ్చిరి. యధ్యక్షుడు తీర్మానముపైచర్చజరుగనియ్యలేదు. ఇండియాను బ్రిటనుమధ్యచేసికొనబడిన ఒడంబడికనువిరమించుమని అసెంబ్లీలో వాదోపవాదింపబడినతీర్మానమును ప్రభుత్వమువారమలుపరచకుండుటతీర్మానించవలెనను ఆవిషయముచర్చించుటకు మరియొక అర్జంటు మెంటుతీర్మానము ప్రతిపాదింపబడెను. యధ్యక్షుడు దానినికూడ యనుమతించలేదు.

ఇంకొకతీర్మానమును ప్రభుత్వమువారికోరికోరికకు ప్రతికూలముగా అసెంబ్లీవారామోదించిరి. ఈ తీర్మానము ఇండియాలోకనయాను ఇండోచైనానుండి దిగుమతిఅగుచుండువాని [illegible] నిషేధింపవలసినదనికోరుచున్నది. విదేశీబియ్యము యధికముగా దిగుమతిచేయబడుటవల్ల యీదేశములో నిబియ్యపుధర పడిపోవుచున్నదని తీర్మానపక్షమున వాదింపబడెను.

తర్వాతప్రభుత్వమువారు పన్నులు విధించుటలో యేపద్ధతినవలంబించుచున్నారో యదిసరియైనది గాదనియు దానిని మార్పవలెననియు ఒకతీర్మానము ప్రతిపాదించినపిమ్మటసభ మరలసోమవారమువరకు వాయిదావేయబడెను.

మావద్ద అమెరికాదంతములు శ్రేష్ఠమైనజర్మని హికోలైట్ ప్లేటులో నూతనపద్ధతిగా తయారుచేయబడును. ఒకసారి కట్టించుకొనిన తమజీవితకాలములో తిరిగికట్టించుకొన అవసరములేదని గ్యారంటి యివ్వగలము.

వండ్లనొప్పులు, పుచ్చులు, నోటిదుర్గంధము, ఔషధములచేతను యింజక్షన్ లిచ్చి అద్భుతముగా నివారణచేయగలము. పేదసాదలకుతగుగతిని చార్జిచేయబడును.

డాక్టర్. ఆర్. యస్. దుర్గయ్య, దంతవైద్యులు
దవాఖాన-విక్టర అండులో,
సుల్తాన్ బజారు హైదరాబాదు-దక్కన్

నం. ము. వ. నిజాం సం[illegible]

ప్రకటన

౧౯౩౭ వసంతపు మహాశివరాత్రి [illegible] మునకు తక్కువఛార్జి రిటర్నుటికెట్లు

౧౯౩౭ మార్చినెల ౧ వ తేది మొదలుకొని ౧౯౩౭ మార్చి ౯ వ తేదివరకు రెండురోజులుకలుపుకొని ఈరైల్వేస్టేషనునుండిగాని పర్లీవైజ్నాథ్, డౌలతాబాదు; స్టేషనుకు పోదలచినవారికి సాధారణముగా పోవుటకు అగుఛార్జికేపోనురానుకూడ ఉపయోగించు టిక్కెట్లియ్యబడును. మహాశివరాత్రిగనుక ఆసందర్భమునయిట్లుచేయబడుచున్నది. మూడవతరగతి ప్రయాణీకులకుగూడ తగ్గింపుఛార్జి రిటర్నుటికెట్లు యివ్వబడును.

ఈతగ్గింపు రిటర్నుటిక్కెట్లను కొనువారు ౧౯౩౭ మార్చి ౬ వ తేది అర్ధరాత్రికి బయలుదేరినస్టేషనుకు తిరిగిరావలసి యుండును.

సికింద్రాబాదు (దక్కన్)
తేది ౧౬-౨-౧౯౩౭

(ఆజ్ఞచేత)
చీఫ్ కమర్షియల్
మేనేజర్

చందాదారులకు మనవి

ఉత్తరములు వ్రాయువారు తమపూర్తి అడ్రస్ కూడ అందులో తెలుపుచు వ్రాయగలరని హెచ్చరిక లేనిచో ప్రత్యుత్తరమిచ్చుట కష్టము

మేనేజరు

గోలకొండ పత్రిక

శ్రీభావనామ సం॥ మాఘ శు॥ ౧౫

సోమవారము

పత్రికలకు ప్రభుత్వాదరణము

మన రాష్ట్రములో ఉర్దూపత్రికలు పెక్కు గలవు. తెలుగులో నొకటే. ఇంగ్లీషులో నొకటే. మరాటీలో నొకటే- కన్నడకిదియు లేదు. ఉర్దూ పత్రికలు రెండుడజనులకు పైగా [దిన, వార, పక్ష, మాస, త్రైమాస వర్గ ములు చేరి] ఉన్నను వాని కార్థికలోపము కానరాదు. బులెటిన్ పత్రికమూడుమూరులు నాయకత్వము మార్చుకొనెను తెలుగులో రెండుమూడు వారపత్రికలు, రెండు మూడు మాసపత్రికలు పుట్టుచుగా మూనాన్న ఖుర్ది యంతర్హితనుయ్యెను, ఇక మిణుకు మిణుకు మనునది గోలకొండపత్రికయొకటే. మహారాష్ట్ర ములో నిజాంవిజయ కాలధర్మమునొందు సమయములో ప్రభుత్వమువారు సహాయముచేసి [నెలకు ౧౦౦ రూపాయిల ప్రకారమని వినికి] దాని ప్రాణములు నిలుపు ప్రయత్నము కట్టుకొనిరి. కన్నడకి దిక్కేలేదు.

ఇట్టిపరిస్థితులలో నెవ్వరికేని ఉర్దూపత్రికలకు ప్రభుత్వము సహాయముచేయు నవసరముకలదా లేక యీయితరభాషా పత్రికలకు సహాయమవసరమా అనివిచారించిన రెండవశాఖవారికేయని యెవరైన చెప్పుదురు కాని మనప్రభుత్వమువారు ఉర్దూపత్రికలకే సహాయముచేయుచున్నారు. [నిజాంవిజయముతప్ప]

ఉర్దూపత్రికలలోను అన్నిటికి సాయముచేయుటలేదు. అందుకొరకే యీమధ్య రహబరెదక్కన్, సుభేదక్కన్ పత్రికలలో, వాదోపవాదములుజరుగుచున్నవి. గోల్నేజనసభా కాలములో రహబరెదక్కనుకిచ్చిన భృతియొక్క వివరము లివ్వియని సుభేదక్కన్ ఇట్లువ్రాయుచున్నది. ఒకేతడవఖర్చుకుగాను రు ౩౬౧౦ హాలీ ౧౦౦పత్రికలఖరీదు పత్రిక౧కి

రూ. ౭౬ప్రకారము ౭౬౦౦ ,,

పూర్వపు ౧౫౦ పత్రికలఖరీదు
ఒక్కొక్కటి ౧౨ రూ.
వెలప్రకారము హెచ్చింపు
చేసినది. ౧౮౦౦ ,,

మొత్తము ౯౨౧౦

ఇంచుమించు ౧౦వేల రూపాయిలు ఒక్క సంవత్సరములో ఒక్క రహబరెదక్కన్ పత్రికకు ముట్టినవి. అపత్రిక యెంతటి మంచి నోము నోచినదో.

మనప్రభుత్వమువారు చాలతడవలనుండి చే మనరాష్ట్రపత్రికలపై విపరీతాచారము (ప్రపంచమందెచ్చటను కనివిననియాచారము) నిర్ణయించుకొన్నవి మామూలిచందాదారులకొకధర ధనికులకొకధర సంస్థానాధిపతులకొక చందా ప్రభుత్వమువారికింకరికన్న హెచ్చుచందా అట్లే ప్రభుత్వమువారు కొనుచున్నారు. ఇది సరియైనది కాదని మనవిచేయుచున్నాము.

ప్రభుత్వమువారు పత్రికలుకొనవలసినపని లేదు కొనవలెనందురా అన్నిపత్రికలను సమానముగా కొనవలెను అట్లుగాక సుభేదక్కనువదలి రహబరేదక్కనుకు ఎక్కువప్రాముఖ్యత యిచ్చుటచే వీరిరువురికిప్పుడు తగాదా యేర్పడినది. ఇంతేకాక ప్రభుత్వమువారు రాయిటర్ అసోసియేటెడ్‌ప్రెస్సు తంతీలు దామేకొని ప్రతి పత్రికకును ఉచితముగా సప్లై చేయుచున్నారు. ఇదియు అనవసరమగు ఖర్చు కాని యేమియులాభములేదు.

ప్రపంచములో పత్రికలకెందును ఇంతటి చంటిబిడ్డపోషణజరుగుటలేదు. ఏపత్రిక స్వతంత్రముగనిలచి పాఠకులను తృప్తిపరుపలేదో అట్టిది జీవించియుండుటకుగాని సహాయము పొందుటకుగాని అర్హతనొందజాలదు. దానికివెంటనే శ్రాద్ధకర్మ చేయవలసినదే. ప్రజలను తృప్తిపరుపగల్గి, వారి ఆదరణపొందుస్థితిలో నుండుపత్రికలకు ప్రభుత్వసహాయ మనవసరమని వేరేచెప్పపనిలేదు. ఇట్లు రెండువిధముల పత్రికలకును సహాయము అనవసరము.

ఇప్పుడు యింకొకభయమేమన, మనప్రభుత్వమువారి ఔదార్యమువలన బైటిపత్రికలకు యెన్నింటికి మనరాష్ట్రద్రవ్యము పోవుచున్నదో యనునది మనప్రకటనశాఖవారిద్వారా ప్రభుత్వమువారుపరపత్రికల కెంతసహాయముచేయునది, బయటిపత్రికలకుకూడ సాయము జరుగుచున్నదా యనువిషయములను తెలుపగలరేని తెలుపప్రార్థితులు. ఇట్టిసహాయమువలన కేవలముపత్రికాధిపతుల ఇనుపపెట్టెలునిండుటయు ప్రజలద్రవ్యము నష్టమగుటయు వివిధపత్రికలమధ్య నీర్ష్యప్రబలుటయు సంభవించునని మనవిచేయుచున్నాము.

వేళపాళలేని వింది

నగర రక్షకభటశాఖాధ్యక్షుని [బల్దా కొత్వాలు] దృష్టి నగరమందలి తేనీటి హోటళ్లపై ప్రసరించుట యెంతయు మంచిదనియు, వారు వాటిపై పోలీసువారికి అధికారమిచ్చుచు గావించిన ఆజ్ఞ తప్పక ఉండవలసినదే యనియు, బుద్ధిస్థిరతగల నగరక్షేమాభిమానులందరు ఒప్పుకొందురు. వేళానియమమును పాటింపక రాత్రి యెంతకాలము అతిక్రమించినది తెలియక తేనీటితో జిహ్వోదరచాపల్యమును తృప్తిపరచుకొను అస్థిర చిత్తులకు యీ ఆజ్ఞ రుచింపనేరదు. వేళపాళలులేక తేనీరు త్రాగుట నగరప్రజల ఆరోగ్యమునకును నగర సంఘవ్యవస్థక్షేమమునకును భయంకరములని కొత్వాలుగారు తలచినదానిలో విపరీతమేమియు లేదు. అటువంటి విషయములలో అధికారుల ఆజ్ఞలు, శిక్షలు— యిటువంటి నిబంధనలకంటె ప్రజాభిప్రాయము విద్యావంతమై యుండుటయే త్వరగా గట్టిపని చేయగలదను మాట ఒప్పుకొనవలసినదే కాని ప్రజాభిప్రాయమునకు సంఘవ్యవస్థ విషయములలో [ప్లేగ్ విషయములలో] యే మాత్రము శ్రద్ధలేక యెవడి స్వాంతపని వానిదే వను ధోరణిలోనున్నపుడు, అధికారులు [illegible] భాగమునకు అందుకొరకే కలిగించుకొనుట తమయాజ్ఞచే లోపములను సవరించుటు సౌకర్యమైనపుడు—అట్టియాజ్ఞ నొసగిన అధికారి సంకోచపడవలసిన అవసరమేలేదు కాని యెప్పుడో కొత్వాలుగారి వద్దకుపోయి బొంబాయి నగరములో సినీమాలు రాత్రి ౧౨ గంటలవరకు కూడ ఉండుటవల్ల హోటళ్లు అంతవరకునుకూడ తెరచియుంచబడుచున్నవనియు, మన నగరములో రాత్రి ౧ గంటవరకుకూడ సినిమాలు ఉండుటవల్ల హోటళ్లుకూడ అంతవరకు ఉంచవలసినదనియు నాఅభిప్రాయమని విసుచున్నాము. దీనిపై అధికారుల ఆజ్ఞ యేమైనది మాకు నమ్మకముగా తెలియవచ్చుటలేదు. ఒకవేళ దయతలచినయెడల, కొత్వాలుగారు ఒకఅరగంటవరకు మాత్రము అధికముగా అనుమతించిన చాలునేగాని అంతకుపైన పోవలసిన అవసరమేలేదు. ౧౧½ గంటకుపైన తేనీటి హోటళ్లను తెరచియుండరాదను నాజకుపౌరుల అభిప్రాయము తప్పకతోడ్పడియుండగలదు.

బాలికల ఉన్నత పాఠశాల

ప్రత్యేక వైద్యతరగతులు

మ. ఘ. వ. నిజాం ప్రభుత్వముయొక్క విద్యాశాఖ డైరెక్టరుగారు, ఈపాఠశాల విద్యార్థినులకు (౧) ప్రథమచికిత్స (౨) సాధారణఆరోగ్యవిషయము (౩) రోగులకు ఇంటియందు ఉపచారము అనువిషయముల బోధించుటకు అనుగ్రహపూర్వకముగా ఏర్పాటుచేసియున్నారు. ఈ విషయములు అనుభవశాలులగు డాక్టరుగారు తెనుగుభాషలో బోధింతురు. ఈతరగతులు ౨౦ ఫిబ్రవరి బుధవారమునుండి ఆరంభింపబడును. వారమున రెండుదినములు (బుధ, శనివారములలో సాయంత్రము గం. ౩-౧౫ నుండి గం. ౪ వరకు బోధనజరుగును. పూర్తియైనతర్వాత పరీక్షించి సరిటిఫికేట్లు ప్రభుత్వమువారిచ్చెదరు. వీనిలోచేరి లాభముపొందగోరువారు నాకుతెలిపి తమపేర్లు రిజిష్టరులో చేర్పించుకొనవలయును.

౧౫-౨-౩౫ నారాయణరావు

ప్రధానోపాధ్యాయుడు

మాల్గుజారీకి యూరపీయాధికారి

౧౫-౨-౧౩౪౪

మిస్టర్ రిచర్డ్ మార్ట్రెక్రాఫర్డ్ ఐ. సి. యస్. గారికి ౧౫ ఫిబ్రవరి ౧౯౩౫లోపల హైదరాబాదుకు రాగలరు. మాల్గుజారీశాఖలో డైరెక్టర్ జనరల్ పదవి యొసగబడినది. ఆపదవినిస్వీకరించి పనిచేయుటకై వారు రప్పింపబడుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఉద్యోగ విషయములు

హైదరాబాద్ సదర్ మహాసభీస్సావ్కర్ అలీ మదద్ గారు మోల్వీమహమ్మద్ అజీజ్ మిర్జాగారి ఉద్యోగకాలంపు పరిమితిఅయిపోయినందున ఉపకారవేతనముపై తొలగుదురని వదంతియుండెను. ఇప్పుడట్లుగాక ప్రభుత్వముశాఖవారు యూపదవిని ౧౯౩౫నుండి ఒకసంవత్సరమువరకు హెచ్చించినారని తెలియుచున్నది.

మహాఘనతవహించిన నిజాంప్రభువు [illegible] నుండి లెఫ్టినెంట్ కర్నల్ ఆబిద్ ఖాన్ కమాండింగ్ ఆఫీసరు [illegible]

హైదరాబాదు విద్యాసంస్కరణ విచారణ ఉపసంఘము

ఇంతవరకు సాక్ష్యమిచ్చినవారి అభిప్రాయములు

మ. ఘ. వ. నిజాం గారి ప్రభుత్వమువారు యీ రాష్ట్రమందలి విద్యావిధానమును సంస్కరించుటకై ఒక కమిటిని యేర్పాటుచేసినారు: కమిటీవారు విద్యాశాఖాధ్యక్షులగు ఖాన్ ఫజల్ మహమ్మద్ ఖాన్ గారిని. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ప్రొవైస్ చాన్సలర్ అగు డాక్టర్ వి. మెకంజీగారిని యేవిధముగ సంస్కరణ చేయవలెనో ఆలోచించి నివేదిక తయారుచేయుటకై నియమించినారు. వీరు ఈ నగరమందలి గొప్పవారిని. గొప్పసంస్థల ప్రతినిధులను, పత్రికా సంపాదకులను పిలిపించి వారివారి అభిప్రాయములను గైకొనినారు. ఇట్లే ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలకు సంబంధించిన డాక్టరు అబ్దుల్ లతీఫ్ గారియొక్కయు మరికొందరియొక్కయు సాక్ష్యమును గైకొనబడెను. పిమ్మట ఉపకమిటీవారు "ప్యామ్ దక్కన్" పత్రికా సంపాదకునియొక్క, గు. మరాఠాఢి పాఠశాలకు సంబంధించిన యస్. యల్. లయా బి. ఏ., యల్ యల్. బి గారియొక్కయు. వివేకవర్ధని ఉన్నతపాఠశాలయొక్క ప్రధానోపాధ్యాయుడగు [illegible] గారియొక్కయు అభిప్రాయములు విచారించబడెను. మఱునాటి గురువారమునాడు నిజాంరాష్ట్ర [illegible] కార్యదర్శియగు మాడపాటి హనుమంతరావు గారియొక్కయు, గోలకొండపత్రికతరఫున ప్రతినిధిగ పంపబడినట్టియు యిదివరకు తత్పత్రికా సంపాదకులుగ నుండినట్టియు, శ్రీయుత ప్రతాపరెడ్డి బి. ఏ. బి. యల్ గారియొక్కయు రయ్యత్ పత్రికా సంపాదకులగు యం. నరసింగరావుగారియొక్కయు అభిప్రాయములు గైకొని విచారణ చేయబడెను.

అంతకుపూర్వము నైజాం కాలేజిముండి ప్రిన్సిపాలుఅగు వెబ్బ్ టర్నర్ గారియొక్కయు ప్రొఫెస్సరు ఖాదరీ హుసేన్ ఖాన్. యస్. హనుమంతరావు యం.ఏ. ఆగానాచలం, స్త్రీ గారలయొక్కయు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునందలి ప్రొఫెసర్ కిషన్ చంద్ గారియొక్కయు. మెథడిస్టు బాయిస్ హైస్కూలునందలి రెవరెండు సుందరం గారియొక్కయు. సిటీకాలేజి ప్రిన్సిపాలుఅగు యస్. యం. నిజాంగారియొక్కయు టీచర్స్ కాలేజి ప్రిన్సిపాలుఅగు సంజదే మిర్జా గారియొక్కయు. పాఠశాలల డివిజనల్ ఇన్స్పెక్టరుఅగు సయ్యద్ అలీ అక్బర్ గారి యొక్కయు అభిప్రాయములు విచారించి సాక్ష్యము గైకొనబడెను:

ముఖ్యముగా విచారింపబడుచున్న విషయము విద్యను యేభాషలో చెప్పవలసినది అనునది ఇప్పుడు ఉస్మానియా కాలేజికి అనుబంధములుగానుండు సర్కారి పాఠశాలలలోను కళాశాలలలోను ఒక్క యింగ్లీషు. యితరమాతృభాష [illegible] తక్కిన చెప్పనొనరగినవిషయములన్నియు ఉర్దూలో చెప్పబడుచున్నవి. ఈసంస్థలకు [illegible] కళాశాలలు గాక మద్రాసువిశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధముగా ఉన్నతపాఠశాలలవిద్యను కళాశాలవిద్యను ఇంగ్లీషు భాషద్వారా చెప్పు యేర్పాటుగల పాఠశాలలు, కళాశాలలును ఉన్నవి. ఇందులో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధముగానుండు పాఠశాలలను కళాశాలలను తీసివేయుటయో లేక వాటిలోకూడ ఉస్మానియా ఉర్దూపద్ధతి ప్రవేశపెట్టుటయో జరుగవలెనని అదికొంతల సూచన. దీనిపై సాక్ష్యమును విచారించగా అధికసంఖ్యాకులు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయములో ఉర్దూపద్ధతి మార్చనంతవరకు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధముగా ఇంగ్లీషు చెప్పు పాఠశాలలు ఉండవలసినదను యభిప్రాయము నిచ్చినట్లు కనబడుచున్నది. ఉర్దూకంటె యింగ్లీషే ప్రజలయొక్క వాంఛానుకూలము అధికసంఖ్యాకులు సాక్ష్యమిచ్చినట్లున్నది నైజాం కాలేజి విచారణ యేదిరేటిలోనుండవలెను అనువిషయములో అభిప్రాయభేదము కనబడుచున్నది. అధికసంఖ్యాకులు దానిని మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధముగా నుంచగోరుచున్నారని తెలియుచున్నది. వీరు చెప్పిన కారణమేమనగా మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు చేర్చుటవలన యింగ్లీషుజ్ఞానము గొప్పగా నుండుటయేగాక, ఇతరభారతీయ విశ్వవిద్యాలయములు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమును తమకు సమానమనిగుర్తించుటకు అవకాశము కలుగును. ఇంకొక అభిప్రాయము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయములాగే ఉర్దూద్వారాను యింగ్లీషుద్వారానుకూడ సెకండరీదశదాటినతర్వాత చెప్పించుయేర్పాటు చేయవలెననునది.

సెకండరీవిద్య

విద్యాకాల పరిమితివంతయు ర దశలుగా విభజించు విషయములో ఏమి అంతగొప్ప అభిప్రాయభేదములు కనబడుటలేదు. కొందరుమాత్రము మెకంజీగారి స్కీములోవలె ప్రయిమరీవిద్యకు ఐదేండ్లువరకు, సెకండరీవిద్యకు మూడేండ్లుమాత్రమే చాలవనియు, సెకండరీవిద్య సరిగా నేర్పుటకు అవకాశము కలుగదనియు, అందువల్ల రెండుదశలకుకూడ సరిసమానముగా కయేండ్లు ఉంచుట మంచిదనియు అభిప్రాయము అన్నట్లున్నది.

"వర్నాక్యులర్" అనుమాటను యిష్టమువచ్చినట్లుగా అర్థము చేసికొనుచున్నారనియు, నిజములో అట్లుగాక వర్నాక్యులర అనుమాటకు విద్య నేర్చుకొను వానిమాతృభాషయని అర్థము చెప్పవలెననియు, అనగా తెలుగు, మహారాష్ట్రము, కన్నడము, ఉర్దూ, లేక హిందీయనిఅర్థమనియు, యీ భాషలలో ఏదేదియైనదిగాని మాతృభాషయో దానిద్వారా వానివానికి సెకండరీదశలలో విద్య నేర్పవలెననియు చెప్పిరి. కళాశాలలలో యేభాషలో విద్య నేర్పవలెను అనువిషయములో ఏకాభిప్రాయము కనబడుటలేదు. కొందరుఇంగ్లీషుద్వారా నేర్పవలెనని, మరికొందరు ఉర్దూ, ఇంకకొందరు యీనాలుగు మాతృభాషలలో నేర్పవలెనని చెప్పిరట. ప్రపంచమంతటను ఎక్కువగానుండిన తెలిసినభాష ఇంగ్లీషు, నవీన శాస్త్రములన్నియు, గ్రంథవిషయములన్నియు ఆభాషలో [illegible] గనుక యింగ్లీషుభాషలోనే కళాశాలవిద్యనుండవలెనని చెప్పినవారుకొందరు. సర్కారి ఉద్యోగములకు ఉర్దూ ప్రియమైనది కొబట్టియు. సర్కారి ఉద్యోగములు చేయుటకు ఉర్దూ అవసరమైనది కొబట్టియు ఉర్దూలోనే కళాశాల విద్య చెప్పించవలెనని కొందరు. తమతమ మాతృభాషలలో చదివిననేగాని తమ జ్ఞానముండదు కాబట్టి ఆభాషలలోనే నేర్పవలెనని కొందరు. అయితే మొత్తముమీద చూచినచో, యెక్కువమంది "వర్నాక్యులర్" అనుమాటను [illegible] అభిప్రాయమునకు [illegible] స్పష్టముగా [illegible] అభిప్రాయములను చెప్పిరి. అధికసంఖ్యాకులు ఉర్దూలో విద్య నేర్పవలసినవసరములేదని, క్రింది తరగతులలో ఆయా మాతృభాషలద్వారాను కళాశాలలతరగతులలో ఇంగ్లీషుద్వారాను విద్య నేర్పవలెనని సూచించిరి.

సెకండరీ స్కూళ్ళు

సెకండరీస్కూళ్ళలో గ్రామపాఠశాలలు, పట్టణపాఠశాలలుఅను విభాగముచేసి మొదటిదానిలో వ్యవసాయసంబంధవిద్యను, రెండవదానిలో పరిశ్రమలకుసంబంధించినవిద్యను నేర్పవలెనని కొందరభిప్రాయమిచ్చినట్లు తెలిసెను, ఇంటర్మీడియేటుపరీక్షను తీసివేయవలెనను సూచనను మొత్తముమీద అందరు ఒప్పుకొనిరి. సెకండరీవిద్యను [illegible] కలిజమేటుదశలో విద్యనుచదువు పరీక్షకు [illegible] మెకంజీస్కీములో తాలీమాత్ నాజింగారు అధ్యక్షులుగానుండు ఒకబోర్డు యుండవలెనని సూచింపబడినది. యీబోర్డులో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ప్రతినిధులు, ఉన్నత పాఠశాలల ప్రతినిధులు సభ్యులుగానుండవలెనని చెప్పబడినది. సాక్ష్యమిచ్చినవారు చెప్పినదేమనగా యీబోర్డులో అధికారులుండుటకంటె అనధికారులుండుటయే మంచిదనియు. వీరి అధ్యక్షుడు సభ్యులచే యెన్నుకొనబడుట మంచిదనియు, సాక్ష్యమిచ్చిన అనధికారులలో పలువురు జిల్లాలలో ప్రాథమికవిద్యను అభివృద్ధిచేయుటకై జిల్లావిద్యాసంఘములుండవలెననియు. నిర్బంధ ప్రాథమికవిద్యయు, ప్రత్యేకమైన నిబంధనలమార్పును, గ్రామపాఠశాలల పర్యవేక్షణయు అవసరములనియు చెప్పిరి.

విద్యావిచారణకమిటీవారు హైదరాబాదునగరపురప్రముఖులను, మరికొందరునగర పెద్దలను మరి సాక్ష్యములనిచ్చుటకు ఆహ్వానించినట్లు తెలియుచున్నది. రాజాబహదరు వెంకటరామారెడ్డి, ఓ బి ఇ; గారును దివాన్బహదరు యస్ అరవముదయ్యంగారును, విద్యాసాంఘికాభివృద్ధి స్త్రీసంఘముయొక్క ఒక ప్రతినిధియగు కస్తూరిజి ఖరమ్జీపతి, పికేసతి — వీరందరును ఆహ్వానింపబడినట్లు తెలియుచున్నది. ఇప్పుడుయొక్క సూచిత [illegible] విద్యావిధాన సంస్కరణమును గూర్చి [illegible] చెప్పబడుచున్నవి. కొన్నిరోజులక్రిందట ప్రజావిద్యామహాసభతో సంబంధముగల శ్రీయుత వామన్ నాయక్ గారు తమయింటికి కొందరుపెద్దలనుపిలిపించి విద్యావిధానసంస్కరణవిషయమై ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనుటకుగాను ఇష్టాగోష్టిసభ జరిపెనని తెలియుచున్నది.

ఇదియిట్లుండ సాక్ష్యమిచ్చిన మరికొందరి అభిప్రాయములనుగూర్చి యీక్రిందివిధముగ వినబడుచున్నది:

కొందరు కలిజమేటు. విశ్వవిద్యాలయదశలలో ఇంగ్లీషుద్వారానే విద్య నేర్పించవలెనని గట్టిగా చెప్పిరి. డాక్టరు మెకంజీగారు వర్నాక్యులర్ అనగా తాను హైదరాబాదు ఉపాధ్యాయసంఘముయొక్క అష్టమసంవత్సరమహాసభలో నవాబు మెహదీయారుజంగుగారి ప్రశ్నకు జవాబిచ్చుచు "వర్నాక్యులర్ అనగా విద్యార్థియొక్క మాతృభాషయే యని చెప్పియుండిరి. ఇప్పుడు సాక్ష్యమిచ్చినవారితోకూడ వర్నాక్యులర్ అనగా తనఅభిప్రాయము అంతేనని ఒప్పుకొనిరి. కాని ద్రవ్యము తగినంత లభించదను కారణముచేతను. నిర్వహణ కష్టమను కారణముచేతను సెకండరీదశకై నాలుగుభాషలలో నాలుగు పాఠశాలలను యేర్పరచుట కష్టమని చెప్పినట్లు వినబడుచున్నది. రాష్ట్రమంతటను యీప్రకారముగా నాలుగుభాషలలో నాల్గుపాఠశాలలను నిర్వహించుట ఆచరణలో కష్టమేనని మెకంజీగారు అనిరట. కొందరు అట్లుచేయుట కష్టమేమియుకాదని చెప్పిరట. రాష్ట్రములో సామాన్యముగా తెలుగుమాట్లాడువారందరుఒకేప్రాంతములోను ఇటులేమహారాష్ట్రి, కన్నడములుమాట్లాడువారందరు సేరియున్నారనియు ఒకవేళ కొన్నితాలూకాలలోనియున్న మాతృభాషలో మార్పుచేసిన యీలోపము సవరింపబడుననియు, యెట్లనగా తెలుగువారుండు అలంపూరుతాలూకాను యిప్పుడున్నట్లు కన్నడజిల్లాయగు రాయచూరుజిల్లాలో గాక తెలుగుజిల్లాయగు మహబూబునగరుజిల్లాలో కలుపవలెననియు. అలంపూరుతాలూకా ప్రజలును యిట్లేకోరియుండిరనియు, గుల్బర్గా బీదరులను కర్నాటకజిల్లాల విషయమును ఆజిల్లాల ప్రజలకే వదలిపెట్టవలసినదనియు, నిజామాబాదువంటి ఒకటిరెండుజిల్లాలలోమాత్రము రెండుభాషల ద్వారావిద్యనేర్పించుయేర్పాటు చేసిన చాలుననియువారు చెప్పినట్లు తెలియుచున్నది.

మరికొందరుసాక్ష్యమిచ్చుచు సిటీకాలేజి, గుల్బర్గా, వరంగల్లు, ఔరంగాబాదులలోని ప్రభుత్వ కళాశాలలు విద్యార్థులను ఉస్మానియా మెట్రిక్యులేషను పరీక్షకు ఎచ్. యస్. సి. పరీక్షకు తయారుచేయుచున్నవనియు, [illegible] యింగ్లీషులోనే విద్య నేర్పించవలెననియు, యీప్రకారము రెండుభాషలలో విద్య [illegible] కష్టముగానున్నదనియు చెప్పిరి. [illegible] హైదరాబాదు నగరములో [illegible] యీనగరములో అనేకములైన [illegible] ఉన్నవి. [illegible] కొన్నింటిని [illegible] మరికొన్నింటిని మహారాష్ట్ర. యిట్లే కన్నడపాఠశాలలను [illegible] అప్పుడు ప్రభుత్వము వానిపాఠశాలలలో [illegible] భాషలోనే చెప్పించుచున్నారు. కొందరు [illegible] కోటి [illegible] లక్షల బడ్జెటు గ్రాంటును [illegible] మరికొందరు [illegible] వానిని యిప్పటివలె [illegible] సూచించిరి. ఈరెండింటి ప్రయోజనము [illegible] గుచున్నవి. ఈమొత్తము సెకండరీస్కూళ్ళ [illegible] వచ్చును. కొందరు ఇప్పటిబడ్జెటుననుసరించియే మాతృభాషావిధానమునకును ఇంగ్లీషువిధానమునకును సరిపోవుపద్ధతి యేర్పాటు చేసి సూచించెదమని సలహాచేసిరి. కొందరు ఇతర రాష్ట్రములలో సెకండరీవిద్యా భాషాసంస్థలను [illegible] ఆ భాష్య విద్యాసంస్థలను ప్రోత్సహించవలెననియు చెప్పిరట.

సెకండరీపాఠశాలలలో మాతృభాషలలోవిద్య చెప్పించుట సాధ్యముకాదనుకొనుడు. అప్పుడు మీరు యింగ్లీషునా ఉర్దూనా [illegible] వేయబడగా ఒకసాక్షి [illegible] జవాబిచ్చిరట. అయినను [illegible] ఉర్దూకంటె యింగ్లీషే మాకిష్టము అని అధికసంఖ్యాకులు జవాబిచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. మెకంజీగారు [illegible] యీసంస్థానభాష కొంతవరకు [illegible] మాతృభాషలు ఇంగ్లీషు [illegible] ఇంగ్లీషుకు [illegible] చెప్పుట మంచిది [illegible] ఉర్దూ [illegible] యీరాష్ట్రముయొక్క [illegible] మాతృభాష [illegible] సాంప్రదాయమే వేరనియు, [illegible] భాషసంస్కృతి [illegible] ఆధారపడి యేర్పడినదనియు. [illegible] కాబట్టి ఆ భాషలో [illegible] కనుపించదు. ఒకవేళ మాతృభాష ఉర్దూయనియే ఒప్పుకొనుము. ప్రపంచమునందు యెక్కువమందికి తెలియుభాష ఇంగ్లీషుగనుకను, వైజ్ఞానిక సంబంధములగు గ్రంథములు యెక్కువగా యింగ్లీషులో నున్నందుకును ఉర్దూలోకంటె యింగ్లీషులోనే విద్య నేర్పించుట మంచిదని చెప్పిరి. ఉర్దూ మాతృభాషకాని యీ రాష్ట్రీయులకు ఉర్దూ చదువను వ్రాయను నేర్చుకొనుట ఇంగ్లీషుకంటె తక్కువకష్టమైనది యేమాత్రము కాదు.

ఉర్దూ యీరాష్ట్రములో నూటికి ౧౦ మందికిమాత్రమే మాతృభాషయైనను. అధికసంఖ్యాకులకు తెలియు రెండవభాష ఉర్దూయేయని చెప్పినమాటకు కొందరు సమాధానమిచ్చుచు అట్లుయెక్కువమంది ఉర్దూ తెలిసినవారు ఒక్క హైదరాబాదులో నేయనియు, దీనికి కారణము సర్కారి కార్యాలయములన్నియు యీనగరములోనే యుండుటయేయనియు, కొన్ని జిల్లాలలో ఉర్దూనూటిలో ఒక్కరికిమాత్రమే రెండవప్రధానభాషయనియు అన్ని జిల్లాలుకలిపి మొత్తముమీద నూటికి ౩ మందికిమాత్రమే ఆభాష రెండవప్రధానభాషయనియు వారు చెప్పిరి, ఉర్దూ మాతృభాష కానివారు మాట్లాడు ఉర్దూభాష బజారులో వాడుకొనబడు ఏదోవొక భాషమాత్రమే కనుక అది యొక రెండవప్రధానభాషగా పరిగణింపబడదగినది కాదని వారు చెప్పిరి.

ఉర్దూ సంస్థానభాష కాదాయను ప్రశ్నయొకటి ఆసాక్షులకు వేయబడెను. ఆమాట మొత్తముమీద వాస్తవముకాదని పలువురు అన్నట్లు కనబడుచున్నది. అప్పుడు రైల్వే యిటువంటి కొన్ని సర్కారి శాఖలలో వ్యవహారము నిర్వహించుటయు యింగ్లీషులోనే నడుచుచున్నది. వైద్యశాఖ, సివిల్ సప్లై మొదలగు అనేకప్రభుత్వ కార్యాలయములలో యింగ్లీషుకే ప్రాధాన్యత యెక్కువ. ప్రభుత్వకార్యాలయములలోను యింగ్లీషులో వ్యవహారము పరివర్తన చేయుటకుగాను కాబోవుచున్నవి. మాన్యజాని

శాఖలను నానాటికి యింగ్లీషులో పని నిర్వర్తించవలెనుచున్నవి అనినారనిరి ఈమాటవినగానే ప్రొఫెసర్ హాస్పెలర్ షెకంటిగారు ఆశ్చర్యపడిరని చెప్పబడుచున్నది గ్రామములలో సైతం అయా గ్రామమందలి మాతృభాషలలోనే రికార్డులన్నియు వుంచబడుచున్నవి. జనులు యేప్రభుత్వశాఖయందుగాని క్రిందికార్యాలయములలో అయాచోట్లయందు యెక్కువమంది మాట్లాడుమాతృభాషలోనే కార్యములను జరుపుటకు కోరుచున్నారు దీనితోపాటు వివిధ ప్రభుత్వశాఖల పైఅంతస్థులలో యింగ్లీషుయొక్క ప్రాధాన్యత హెచ్చినది. కాబట్టి వుర్దుయెంతమాత్రము సంస్థానభాషకాదు అనివారనిరి సంస్థానభాష పూర్వము యెన్నిసారులో మారినది. మొదట యేప్రాంతములో ఆప్రాంతపు మాతృభాషయే సంస్థానభాషగానుండెను తర్వాత ఫార్సీ భాషను మారెను. అటు తర్వాత ఇంగ్లీషున్ను, తర్వాత వుర్దూయున్నకూడ సంస్థానపుభాషలుగా వున్నవి. కాని రాజస్థానములోతప్ప, ఎక్కడన యేచోటగాని ప్రజలునిర్బంధముగా ఆసంస్థానభాషను నేర్చుకొనునట్లు నిర్బంధముచేయలేదు కాబట్టి ప్రస్తుతమియు అందోళనచేయలేదు అనివారనిరి.

మూడుభాషలభారము

కొందరయిపుడు మాతృభాష, యింగ్లీషు, వుర్దూయీ ప్రకారముగ మూడు భాషలను నేర్చుకొనవలెనని చెప్పుచున్నదనియు, ఇదియొక పెద్దభారమనియు, కాబట్టిభారమగు యీమూడు భాషలను తీయవలసినదనియు కోరిరి. కొందరు వుర్దూలిపి మార్పుచేయవలసినదని కోరిరి. ప్రొఫెసర్ హాస్పెలర్ గారు ప్రాథమికదశలో మాతృభాషలో విద్యనేర్పించు యేర్పాటుచేయుటకు అంగీకరించిరి గాని, సెకండరీదశలో అటియేర్పాటు చేయుట కష్టమనిరి యనియనుకొనుచున్నారు ఈప్రకారముగా ఆఖరుకు సెకండరీదశలో మాతృభాషకు ప్రాముఖ్యము నిచ్చుటయే ప్రాధాన్యము వహించిరి.

తేనీటి హోటళ్లవారి మొఱ

నగరకొత్వాలుగారి పునర్విమర్శ

హైద్రాబాదు [దక్కన్] ౧౫-౫-౧౩౪౮:—
ఈనగరకొత్వాలుగారు రాత్రిళ్లు ౧౧గంటలకైన పోలీసువారి హెచ్చరికనుకూడ లక్ష్యముచేయక తేనీటిహోటళ్లను తెరచియుంచువారిని చాలానుచేయవచ్చునని చేసినఆజ్ఞ హోటళ్లయజమానులకు కష్టమనిపించినందున వారిలోకొందరు పోయి నగరకొత్వాలుగారివద్ద మొఱపెట్టుకొన్నట్లు కనిపించుచున్నది. హోటళ్లయజమానులు బొంబాయి ప్రాంతములో హోటళ్లు ఘ ౧౨ వరకుండుననియు, సినిమాలలో హోటళ్లు ౧౨ గం ౩౦ ని.లవరకు ఉంచుననియు యీహైద్రాబాదులోగూడ సినిమాలు ౧ గం.వరకు జరుగుచున్నందున మాకును ౧ గంటవరకు హోటళ్లనుంచ కొనసాగవలెననియు కోరిరట. అందుపై హైద్రాబాదుచాయహోటలువాండ్లకుకూడ రాత్రి ౧ గంటవరకు తెరచియుంచుటకు అనుజ్ఞనొసగబడినదని వినికిడి.

బేగంబజారులో అగ్నిప్రమాదము

౧౪ ఫర్వర్ది ౧౩౪౮:—
ఉదయము ౧౧ గం, ౩౦ ని.లకు బేగంబజార్ పరిహద్దు మాల్‌ఖానా దేవిడీవద్ద ఒకగృహము నిప్పంటుకొని కాలిపోవుచుండెను. ఫైర్ యింజనుకు తెలియజేసిరి. అది ... వచ్చి నిప్పుచల్లార్చెను. రూ. ౪౦౦ లు నష్టమైనదని ... ప్రాణనష్టమేమియు లేదనియు తెలియుచున్నది.

యస్. యమ్. జబ్బార్ గారు

హైద్రాబాద్ దక్కన్ ౧౫ ఫర్వర్ది ౧౩౪౮.
లెఫ్టినెంట్ కర్నల్ యస్. యస్. జబ్బార్ ఖాన్ ఐ. యం. యస్. ఓ. బి. యిన్స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ జైల్సు వారు పూనాగారు హైద్రాబాదునగరము వదలి ... కు ... జాలు ఉండిరి. ... మిష్టర్ ... గారు, మరియు ప్రహ్లాద్ ... దాసుగారు, సర్దారు ... గారు గడచినసోమవారమునాడు టీపార్టీనొసగినారు ... గొప్ప ఉద్యోగులు, మరియునాయకులు జాగీరుదారులు గొప్ప ముఖ్యులు ... చేసియుండిరి. పూర్వము బరాడు రెవిన్యూ కమీషనరుగానుండి యిప్పుడు ఉపకారవేతనము పొందుచున్న మిష్టర్ యస్.జబ్బార్ సి. ఐ. యి. పూర్వము సికింద్రాబాదు కంటోన్మెంటు మేజిస్ట్రేటుఅగు శ్రీయుత రావుసాహెబ్ ... గారు ... యస్. యమ్. జబ్బారుగారు హైద్రాబాదునుండి పూనావైపువెళ్లిరని తెలియుచున్నది.

హైద్రాబాదు జీవరక్షా జ్ఞాన ప్రచారక మండలి

బ్రిటిషిండియాలో ప్రచారము

అకోలా, ౭-౨-౩౯
నేడు అకోలాయనుపట్టణములో మండలివారి సభయొకటిజరుపబడెను అహింసాధర్మమును గురించియు, మధుపాననిషేధమునుగురించి యుద్బోధించిరి.

౧-౨-౩౯:-
నేడు అహమదాబాదు, దయాప్రచారిణీమహాసభకు చెందిన,సేటు మోహనలాల్ మగనభాయీ, సేట్ గిరధరలాల్ పుమేదచంద్ సేట్ జెసంగుభాయీ పోచాభాయీదలాల్, బి. ఏ.ఎల్.ఎల్.బి మున్నగు ప్రముఖులతోడ్పాటువలన రాత్రికి గం,౯ నుండి గం,౧౧వరకు గొప్పసభ గావింపబడెను. ప్రారంభములో భజనికులు జీవరక్షాగీతము అనుపాడిరి. పిదప, మాంసాహారనిషేధమును గురించి, జీవరక్షామండలి ప్రచారకులగు,గురుప్రసాదుగారు, అనేకప్రమాణములను చూపుచు, హిందీలోను పన్యసించిరి, మండలివారు, లోగడ, అనగా ౧౯ వత్సరములనుండి, నైజాంరాష్ట్రమందును, బ్రిటిషు ప్రాంతములలోను, అచ్చటచ్చటప్రచారము జేయుచుండిరనియును, తత్ఫలితముగా దేవిపేరజంపబడు మూగప్రాణుల ప్రాణములు, పెలవరకు తప్పించబడినవనియు, మధుపానాసక్తులు, తమ దురాచారములనుండి, కొంతవరకుదప్పింపబడిరనియును, జీవ సంరక్షణము, మానవునియొక్క కర్తవ్యమని హెచ్చరించుచు, మేనేజరు, మండలి మాధవరావుగారు, గుజరాతీభాషలో మాట్లాడిరి. సభ కులకరతాళధ్వనులతో సభముగింపబడెను. సభ్యులు ౭౦౦ ఉ హాజరైరి.

మొయినుద్దౌలా టెన్నిస్ టూర్నమెంటు

౧౫-౫-౧౩౪౮.
మొయినుద్దౌలా టెన్నిస్ టూర్నమెంట్ తేది ౧౭, ... ఆరంభము కాగలదు సికింద్రాబాదు టెన్నిస్ క్లబ్బు కోర్టులో కాగలదు. ఆటకుహాజరు భోల్లారం, సికింద్రాబాదు హైద్రాబాదువారికొరకై అనుజ్ఞ యివ్వబడును. ఈ టోర్నమెంటులో సింగిల్ -డబుల్ మిక్సడబల్ మగూడా ఉండగలవు. గెలిచినవారికి చాలంజికప్, మరియు చిన్నకప్పులుయివ్వగలరు. ఇవిగాక మొయినుద్దౌలాగారు యిచ్చినటువంటి ... కప్ ... సింగల్ కు ... మరియు మెకల్ డబుల్ సులో ఒక్కజోడీకి ... చేయుటకుబిల్ ను మొయినుద్దౌలా టెన్నిసుటూర్నమెంటు కార్యదర్శి గారలకు ... ౧౪ ఫర్వర్ది సాయంత్రమువరకు చేర్పగలరని తెల్పుచున్నారు.

కీర్తిశేషులైన దావూద్ జంగుబహద్దరుగారి సేటుఅధిపతులగు నవాబుజోలత్ ఖాన్ గారు అనారోగ్యమువల్లచికిత్స చేయించుకొనుటకుగాను ౯ ఫర్వర్దినాడు బొంబాయికి వెళ్లిరని తెలియుచున్నది.

వాలాషాన్ నవాబుకర్నల్ మొఆజ్జంజా బహద్దరీగారి ... కే ఏ.డి.సి. లెఫ్టినెంట్ అబ్దుల్ అజీజ రహమాని గారు ... పరిమితి ఒక సంవత్సరమునకై హెచ్చింపబడినదని తెలియుచున్నది.

సహకారసంఘ మహాసభ అధ్యక్షుడు

౧౫-౫-౧౩౪౮
సహకారసంఘము యొక్క మహాసభఅధ్యక్షులు మోల్వీ మహమ్మదు ... సిటీకాలేజిగారు కాగలరు. మహాసభ సిటీకాలేజి భవనములోనో లేక మహబూబియా ... పుష్పోద్యానవనమందో తేది ౧౭-౧౮-౧౯ ఫర్వర్ది ౧౩౪౮ లో కాగలదని తెలియుచున్నది.

విందు

మున్సిపల్ ... యొక్క సాంవత్సరిక విందు ... కాగలదు. ఈవిందుకు మేజర్ జనరల్ ... నవాబు ... బహద్దరు ... మహారాజాసర్కిషన్ ప్రసాద్ బహద్దరు ... గొప్పవారు దయచేయగలరని తెలియుచున్నది.

కడపటివార్తలు

జీతముల తగ్గింపుచేయుటకు సమర్థన

(క్రొత్తఢిల్లీ; ౧౭-౨-౧౯౩౯:—
ఈనెల ౧౭ శుక్రవారము అసెంబ్లీసభలో సర్ జోసెఫ్ భోర్ గారు రైల్వేల బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టిరి. ... మీద యీ రైల్వేలపై యీసారివచ్చు ఆదాయము ... సుమారు ... కోట్ల రూపాయలలోటు ... ను. ఆదాయవ్యయముల అంచనాలెక్క ... సంవత్సరములో వలెనే యీ సారికూడ ... ప్రయాణీకులబండ్లలోను రాకపోకలు ... కూడా అభివృద్ధిదశలో నుండగలవనుఊహపై ఆధారపడియున్నది. వ్యాపారమునకుగాను కట్టబడిన రైల్వే ... లో ... ఖర్చులుపోను ౭ లక్షలు మిగులును. ఇక సేవలు మొదలగు రాజకీయోపయోగమునకై కట్టబడిన రైల్వేలపైవచ్చు ఆదాయముచాలక ౧౯౭ లక్షలు కొరతపడును. రాకపోకలవల్ల మొత్తము ౯౩౪ కోట్లరూపాయలు వచ్చునని అంచనావేయబడెను. మామూలీఖర్చులు రూ ౧౦౫ లక్షలు అగును ఇందులో యిదివరకు జీతములలో చేయబడిన తగ్గింపు తీసివేయబడునని దృష్టిలోనుంచుకొనబడినది. సంవత్సరాంతములోలోటు భర్తీఫండులో ౧౩ కోట్లుండును. ఇదివరకు బడ్జెట్లలోలోట్లను భర్తీ చేయుటకై పదరుఫండునుండి గైకొన్న అప్పులు రూ ౭౭౪ కోట్లఅగును.

జీతములలోకోతలను తిరిగివిధించరాదని తాను చేసినతీర్మానమును సమర్థించుచు సర్ జోసెఫ్ భోర్ ... వ్యాపారపు రైల్వేలైనులలో ఆదాయవ్యయములు జీతములతగ్గింపుతో అవసరములేకయే పరిష్కరించబడినదని చెప్పిరి. ... తగ్గించినట్లైతే సమ్మెజరుగక పోయినప్పటికిని పనిచాల అతృప్తిగజరిగి యుండెడిదనిరి. కాబట్టిజీతములు తగ్గించలేదనిరి.

ఇండియారైల్వేల అధికసిబ్బంది ... మొత్తముమీద బాగున్నదనుచు భోరుగారు ఈకాలములో మొదలైనయేండ్లను మంచికాలముగా నుండెననియు తరువాత ౭ యేండ్లను చెడుకాలమనియు, కాని మొత్తముమీద ౧౯౩౫-౩౬ ఆఖరుకు ౧౪ కోట్లను డిప్రిసియేషన్ ఫండులో ... కోట్లను ఉండెననిరి.

౧౯౩౫-౩౬ లో రాకపోకలు యెక్కువైనందువల్ల ౫ సంవత్సరములు ... అనేకములు కలిసి మొత్తము ౧౫ కోట్లరూపాయలు క్రొత్తపనులపై ఖర్చుపెట్టబడినవనిరి.

యజ్ఞము [illegible]

[illegible] మొకటి జరుగు చున్నది. అయ్యజ్ఞము [illegible] వాండ్లు [illegible] దేవతలు [illegible] విచిత్ర [illegible] వచ్చియుండిరి. స్త్రీలకు ప్రత్యేకముగ ఏర్పాట్లు చేయబడి యుండుటచే స్త్రీలు కూడ [illegible] వచ్చియుండిరి.

[illegible] ప్రారంభమయ్యెను. బలి [illegible] మేకను [illegible] తో మెడకు [illegible] [illegible] మంత్రములు [illegible] అరచు చుండెను. దానిని [illegible] మంచి [illegible] [illegible] దానికి [illegible] బహుశా దానికి [illegible] [illegible] యుండెనేమో.

[illegible] మేకను [illegible] యూప స్తంభమునకు [illegible] యాజ్ఞికులు [illegible] [illegible]. [illegible] స్త్రీలు ఆశ్చర్యముతో చూచుచుండిరి

"[illegible] చూచుటకు [illegible] [illegible] దానిని [illegible] ఇంకొకరు దాని పాదములను పట్టుకొనిరి [illegible] దాని మెడమీద [illegible] ఒకసారి [illegible] ఒకసారి దానిని [illegible] యుండిరి [illegible] మరణించునంతవరకు యజ్ఞ జరుగుచుండెను." అని యజ్ఞము [illegible] [illegible] వ్రాసెను.

ఇది జరుగుచుండ [illegible] మంత్రములను [illegible] [illegible] వారు [illegible] [illegible] [illegible] సంతోష [illegible] వ్రాసినాడు. [illegible] [illegible] యస్.కె. బెల్వల్కరుగారు యజ్ఞకార్యము [illegible] యుండిరి. వి. పి. వైద్య [illegible] ప్రారంభదివసమున యస్.కె. బెల్వల్కరుగారు "యజ్ఞము" అను [illegible] ఉపన్యాసము [illegible].

[illegible] వ్యాఖ్యానము చేయుచు "ఈ ప్రపంచములో అన్ని తరముల మనుష్యులు [illegible] [illegible] ప్రపంచములో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] భగవంతుని పేర [illegible] భగవంతుని [illegible] [illegible] లేదు.

"[illegible] గీతలో చెప్పబడినట్లు, మన [illegible] [illegible] జీవితపద్ధతి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్రపంచమందలి [illegible] ఒక [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కర్మచేయుట [illegible] పరమాత్మకు బలియిచ్చి [illegible] [illegible] ప్రాణులను [illegible] [illegible] ప్రాణులను చంపిన [illegible] [illegible] ధర్మమును [illegible] చేయుటయే యగును." అని [illegible] ఉన్నది.

గారెలుతిన్న తర్వాత వెఱ్ఱికేకలు

ఒక్కపూటలో కుటుంబమంతయు

మతిపోవుట

గడచిన శనివారము బెజవాడకు 8 మైళ్ళదూరమునన్నున్న [illegible] గ్రామములో నొక విపరీత సంఘటన జరిగిన [illegible] గ్రామములో నొక ధనికుని [illegible] 7 గంటలప్పుడు ఎవరో ఒక అడమనిషి [illegible] ఒక చిన్నవానితో వచ్చి [illegible] ఆయింట [illegible] అడిగినదట. [illegible] వారు [illegible] [illegible] కొంత [illegible] [illegible] గారెలు [illegible] [illegible]

నట. ఆయింటిలోని ఎనమండుగురు ఆగారెలను తిని పరుండిరి. రాత్రి 12 గంటలయ్యేవరికి అందులో నొకరు లేచి వెఱ్ఱికేకలువేసి వాంతిచేసికొనప్రారంభించిరి. ఈ చప్పుడువిని ప్రక్కయింటియాయన ఒకరువచ్చిరి. మొదటివానికి ఆవేశమో, దేవరో కలిగియుండెనని ఆలోచించుచుండగ ఇంటిలోనున్న ఇతరులకుకూడ ఒకరివెంట నొకరికి యీవికారపు చేష్టలు ప్రారంభమై ఇంటిలోనివారందరు వెఱ్ఱివారైపోయిరి. కేకలు హెచ్చుగుటచే ఊరంతయు యీయింటికిమూగిరి. ఈ సందడిలో గారెలు పెట్టిన క్రొత్తమనుష్యులు ఫరారైనారు.

వెఱ్ఱియెత్తినవారిని [illegible] బెజవాడ ఆసుపత్రికి చేర్చినారు. గారెలలో బహుశా [illegible] విషమిడి వచ్చుననిసందేహింపబడినది. కడుపులోని కల్మషమును ఎనిమాలిచ్చి, మందులనిచ్చి వెడలగొట్టుచున్నారు. అందరికి స్మృతి కొద్దిగవచ్చుచున్నది. కొంతవరకు సేపు బాగుగనుండి మరలమతిలేకుండ మెలగుచున్నారు బహుశః ఒకటి రెండురోజులలో సరియైనస్థితికి రావచ్చుననుచున్నారు. ఈ సాయంత్రముమనకు కొందరు అడిగినమాటలకు సమాధానము చెప్పుచున్నారు గారెలలో చిన్నముక్కను తినేసరికి చేదుగ నుండెననియు అందువలన మిగిలినదానిని పారవేయగ కుక్కతినెననియు వారిలో చంద్రమతి అను పేరుగల అమ్మాయి చెప్పినది. గుణదల గ్రామ మోతెయు ఆసుపత్రివద్దనే ఉన్నారు. పోలీసువారు విచారించుచున్నారు.

ప్రకటన ✔

ఇందుమూలమున అందరికి తెలియజేయుటయేమనగా నర్వేనెం 143- రు 158 11 యకరముల పదకొండుగుంటలభూమి రామేశ్వరబండగ్రామం (స్టేషను లింగంపల్లినుండి 3 మైళ్లు, పటాన్ చెరువునుండి 6 మైళ్ళలో) యున్నది. అందులో సాగుచేయదగినది యె 53-35 గుంటలు ప్రతియకరంకు రు 6-౦-౦ చొప్పున ధారా కేర్పాటు అయియున్నది. పైభూమి కాస్తునిమిత్తం ఒకసంవత్సరమునకుగాను 28 ఫర్వర్ది 1344 ఫ రోజున సాయంత్రము 6 గంటలనుండి శివరాజబహాదరు దేవిడీలో నీలాము హ్రాజుకాబడును. కావున్ కోరికదారులు పైతారీఖున పైస్థలమునకువచ్చి పాటపాడవచ్చును. ఎక్కువపాటదారు పేరుమీద నీలాము ఖతంచేయబడును.

మోతెమదు కమిటీ

శివరాజబహద్దర్ యిక్తేటు

భారతీయ కేంద్ర పత్రికాసంఘ సమావేశము

భారతీయ కేంద్ర పత్రికా సంఘము యొక్క ప్రకటనాధికారిగారు క్రిందివిషయములను తెలియబరచుచున్నారు — భారత కేంద్ర పత్రికా సంఘము యొక్క 30 వ అర్ధ సంవత్సర సమావేశము యీ ఫిబ్రవరి నెల ౭, ౫ తేదీలలో జరిగెను. భారతదేశమందలి పత్రికా వేద్యము యొక్క అభివృద్ధికి సంబంధించిన ముఖ్యవిషయములు చర్చింపబడెను.

భారతీయపత్రికను యితరదేశములలో యెక్కువగా అమ్ముడుపోవుటకు మార్గములను సూచించుటకై నియోజించబడిన సబ్ కమిటీయొక్క నివేదిక ఆలోచింపబడెను. మనదేశపు పత్రిక యితరదేశములలో యెక్కువగా అమ్మకొనుటకు వీలులేకుండ ఆయాదేశప్రభుత్వములు సుంకములును, శాస్త్రీయములును నిర్బంధములును ఆటంకములుగానున్నవని బొంబాయినుండి పత్రికను యితరదేశములకు పంపుచుకొనువారివద్ద తెలిసినది. ఉదాహరణార్థము ఇటలీలో [illegible] సుంకములు యెంత హెచ్చుగానున్నవన్న గా మనభారతదేశపు [illegible] పత్రిక ఆదేశములో అమ్మకము కష్టముగానున్నది. ఆస్ట్రేలియాలో సుంకము చూడగా ఆదేశములో [illegible] వీలులేకున్నది. యీమధ్య చైనాలో కూడ పత్రిక దిగుమతిపై సుంకము [illegible] నూటికి [illegible] హెచ్చించబడినది. ఇక జర్మని మొదలగు యూరపియను దేశములలో మారక ద్రవ్యనిర్బంధముల వల్ల భారతదేశమునుండి అక్కడికి యెగుమతి చేయుటయే కష్టము గానున్నది. కాబట్టి [illegible] చైనాలో దిగుమతి సుంకములను తీసివేయునట్లు చేయుటకును, భారతీయపత్రికను తెప్పించుకొనుటకు జర్మనివారికి సౌకర్యములను కలిగించుటకును ఇండియాప్రభుత్వము వారిని ప్రార్థించవలసినదిగ కమిటీవారు సూచించిరి. యీవిషయమై [illegible] రుద్రకుకేంద్రపత్రికా సంఘము వారు ప్రపంచమునందున్ని చోట్లను భారతీయపత్రికానువారితో [illegible] విచారించి అన్నిచోట్లను భారతీయపత్రిక యొక్క అమ్మకమునకుగల ఆటంకములను సాధ్యమైనంతవరకు తీసివేయవలసినదని తీర్మానించుకొనిరి. ఆస్ట్రేలియాదేశములో ౧౦ మొదలు ౧౨ నెలల వేళల వరకు [illegible] పత్రిక [illegible] యీపత్రికను [illegible] ఆస్ట్రేలియా [illegible] భారతీయపత్రిక [illegible] ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా, బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారలు [illegible] చిరి. యీసూచనలు [illegible] — భారతీయ పత్రికా కమిటీయొక్క అధ్యక్షుడగు సర్ రిచర్డ్ జాక్సన్ గారిచే చేయబడెను.

ఇండియా ప్రభుత్వము వారు యిటలీ ప్రభుత్వముతో వాణిజ్యఒడంబడిక చేసికొనునప్పుడు, ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ఇండియాతో ప్రతిపండించు [illegible] ముఖ్యముగా [illegible] హృదయములోనుంచుకొని ఇటలీప్రభుత్వము వారు [illegible] ఇండియాపత్రికయెడ చాల అన్యాయముగా నున్నదని సభ చెప్పుకొనెనిరి.

కేంద్రకమిటీవారు ఆలోచించిన మరియొక విషయము [illegible] భారతీయపత్రికా కమిటీ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అయితే కమిటీ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఇండియా పత్రిక సంఘము వారి అభిప్రాయము [illegible] యీతీర్మానమును [illegible] తీర్మానింపబడెను.

ఇంకొక తీర్మానముచే కమిటీవారు ఇండియాప్రభుత్వము వారి [illegible] పత్రికకు సంబంధించిన [illegible] [illegible]

పత్రిక యెంత యెక్కువ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

మరికొన్ని చర్చలు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] సమావేశము ముగిసెను

నిజాంరాష్ట్ర కాలమాన నివేదిక

[illegible] తో ముగియు వారమునకు

శీతోష్ణము

పైచెప్పిన వారములో అక్కడక్కడ వర్షములు తేలికగా కురిసెను. ఆదిలాబాదు, ఉస్మానాబాదు జిల్లాల్లో కొన్ని భాగములలో వర్షముకూడ పడెను. మొత్తముమీద పడిన [illegible] జిల్లాకంటెను ౦.౦౭ అంగుళముల వర్షము కురిసెను. చల్లగానుండెను. అప్పుడప్పుడు ఆకాశము [illegible] మబ్బుపట్టియుండెను.

పైరు

రబీకోత కొన్ని భాగములలో జరుగుచున్నది. ఆదిలాబాదు, ఉస్మానాబాదు జిల్లాల్లో కొన్ని చోట్లలో నిలవనీ యుండు పైరు [illegible] చేతను, [illegible] నాశము చేయబడినది.

కొన్ని ప్రాంతములలో కాలీ [illegible] చేయుచున్నారు. యితరప్రాంతములలో [illegible] [illegible] నుచున్నవి.

నీరు, మేత

[illegible] రాయచూరు జిల్లాల్లో కొన్ని భాగములలో పశువుల మేత తక్కువపడినది. రాయచూరులో కొలదిచోట్లలో త్రాగుటకును చాలవంతలేదు. వరంగల్లు, కరీంనగరము, ఆదిలాబాదు, నిజామాబాదు, మహబూబునగరు, గుల్బర్గా, రాయచూరుజిల్లాల్లో పశువులవ్యాధియున్నది.

ధాన్యముల చిల్లరధరలు

గోధుమలు	షోలీరూ	౧కి [illegible]	సేర్లు
బియ్యము	,,	,, ౮౪	,,
జొన్నలు	,,	,, ౧౨౪	,,

నిజాంరాష్ట్రములో గోధుమలు

౧౯౪౩-౪౪ వ మొదటి నివేదిక

(౧౯౩౯-౧౯౪౩ సంవత్సరముతో అంతమైన [illegible] యీరాష్ట్ర [illegible] గోధుమలపంటక్రిందనుండిన భూమి [illegible] యీదేశపుక్రిందనుండిన భూమిలో ప్రతి ౧౦౦౦ యకరములకు [illegible] యకరముల వంతున యుండెను.)

ఎంతవిస్తీర్ణములో గోధుమ పైరువేయబడినది. [illegible] [illegible]

[illegible] యకరములలో గోధుమపంట వేసి [illegible] గతసంవత్సర [illegible] [illegible] యకరముల [illegible] పంట వేయబడియుండెను. [illegible] గతసంవత్సర విస్తీర్ణముకంటె [illegible] యకరములు [illegible] [illegible] హెచ్చినదన్నమాట.

కొన్నిప్రాంతములలో [illegible] [illegible] [illegible] వారములో ప్రారంభమై [illegible] గూడ జరుగుచుండెను. [illegible] [illegible] జరుగుచుండెను. పైరు తృప్తికరమైన [illegible] లో నున్నట్లు తెలుపుచున్నారు.

శ్రీ చేతవ్రోలు రాజాగారికి పుత్రోదయము

శ్రీ చేతవోలు రాజాగారగు [illegible] సీతారామచంద్రరావుగారి [illegible] యీభావసంవత్సర మాఘ శు॥ ౧౧ [illegible] తేది ౧౪-౨-౧౯౩౫ నాడు [illegible] పుత్రోదయమైనందుకు సంతోషించుచున్నాము.

మహారాజా బహదర్ గారి అల్వాల నివాసము

[illegible] ౧౯౪౪ [illegible] హైదరాబాదు [illegible]

హిజ్ యెక్సలెన్సి మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్ బహదర్ [illegible] [illegible] ౦ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తెలియుచున్నది

బజారు ధరలు

(కోడూరవు లక్ష్మీనరసయ్య ఉస్మాన్ గంజి)

౧౫--౫--౧౯౩౫

		పల్లాంకి	రు. అ.
గోధుమలు తెల్లాల్య మొదలు		,,	11-8-0
	వరకు	,,	12-8-0
బియ్యము దొడ్డువి	మొలి	,,	13-0-0
	వరకు	,,	13-8-0
,, వానకాలం (కొత్తవి	మొ	,,	15-0-0
	వరకు	,,	16-0-0
,, డిటో	పాతవి మొలి	,,	17-4-0
,, క్రిచిసాంబాలు కొత్తవి		,,	15-12-0
,, రాజసాగరాలు	కొత్తవి	,,	13-12-0
,, డిటో	పాతవి	,,	14-4-0
,, పిహోడీలు	మొదలు	,,	20-0-0
	వరకు	,,	25-0-0
కందులు	పెద్దవి	,,	10-4-0
	చిన్నవి	,,	10-8-0
కందిపప్పు	పెద్దవి	,,	14-0-0
	చిన్నవి	,,	14-12-0
పచ్చపెసలు		,,	11-0-0
	వరకు	,,	12-0-0
పెసరపప్పు		,,	14-0-0
,,	వరకు	,,	16-0-0
నల్లపెసలు		,,	8-8-0
మినుములు		,,	8-8-0
మినప పప్పు		,,	13-8-0
ఉలవలు		,,	7-12-0
జొన్నలు		,,	11-0-0
కాబూలీసెనగలు		,,	11-4-0
సెనగలు		,,	10-4-0
సెనగపప్పు		,,	14-0-0
పుప్పు		,,	12-0-0
తవుడు		,,	2-0-0
పత్తిగింజలు		,,	8-4-0
అలచందలు		,,	11-4-0
ఆనుములు		,,	7-4-0
బటానీలు	మొలి	,,	8-4-0
బెల్లము		,,	17-0-0
ఎఱ్ఱచక్కెర		,,	19-0-0
తెల్లచక్కెర		,,	13-0-0
మద్రాసు చక్కెర	దొడ్డువి	,,	13-4-0
వేరుసెనగగింజలు చిన్నవి		,,	16-0-0
పసుపు		,,	16-0-0
మిరపకాయలు	మొదలు	,,	35-0-0
	వరకు	,,	40-0-0
చింతపండు	మొలి	,,	10-0-0
	వరకు	,,	13-0-0
మెంతులు మంచివి ౧౭ సేరకు			2-4-0
అల్లం ౧-౨ సేర్లు	మొదలు		1-2-0
వేరుసెనగనూనె ౧-౨	,,		4-0-0
నెయ్యి ౪౦	,,		47-0-0
తెల్లగడ్డలు ౧-౨	,, మొలి		1-8-0
,, ,,	,, వరకు		2-0-0
[illegible]	మొలి		[illegible]
	వరకు		[illegible]

సంస్థాన వార్తలు

మైసూరులో ఉన్ని పరిశ్రమ

మైసూరులో ఉన్ని పరిశ్రమ చాలకాలముగా చేతిపరిశ్రమగా నుండెనుగాని ఈ యిరువదవ శతాబ్ది ప్రారంభములో ఐరోపా మహాసంగ్రామసందర్భమున భారతీయ సైనికులకందరికిని కంబళ్లు అధికముగా కావలసిన అవసరము వచ్చినప్పుడు మైసూరులో ఉన్నిపరిశ్రమలో యంత్రములు ప్రవేశించెను. ఇప్పుడు మైసూరురాష్ట్రములో ౪ ఉన్ని యంత్రములుగలవు. ఇంతేగాక చేతితో కంబళ్ల తయారుచేయు ౭౫౦౦ కుటుంబములు యిప్పటికిగూడ గలవు. ఆసంస్థానములో ప్రతి ౧౦ వేలమందిలోను ౧౦ మంది వృత్తి ఉన్నినూలు పోగువడకుట, నేయుట యుటుచుంట్రివి. ఇందులో వేయింటికి ౯౭౫ మంది గ్రామములలోనున్నారు ఇప్పుడు ఈసంస్థానమునుండి మూడు లక్షల రూపాయల విలువగల ఉన్నిసరుకు ఎగుమతిచేయబడుచున్నది. ఇతరరాష్ట్రములనుండియు దేశములనుండియు సంస్థానములోనికి ౭౫ లక్షలరూపాయల విలువగలసరకు దిగుమతి చేయబడుచున్నది

ఈప్రకారముగా మైసూరులో ఉన్నిపరిశ్రమస్థితి బాగుగనేయున్నను, బజారులోవీనితో పోటీచేయు జపానుసరకుధరలనుగూడగా ముందెప్పుడో ఒకప్పుడు యీపోటీవల్ల చెరుపుకలుగగలదని మైసూరుప్రభుత్వమువారు నియమించిన అధికారులు టారిఫు బోర్డుకు రిపోర్టుచేసినారు. ఆఅధికారులు మైసూరుఉన్ని సరుకుతో పోటీచేయువిదేశీయసరకులపై ౧౦౦ పాళ్లవరకు రక్షణసుంకము విధించవలసినదిగ శిఫార్సుచేసినారు.

విందుల నిర్బంధ శాసనము

సాధారణముగా పెండ్లిండ్లు, ఒడుగులు మొదలగు కార్యములలో హిందువులలో అనేకులు తమకుతగినంతశక్తి లేకపోయినను నలుగురు యేమన్నా అనుకొందురేమో యను భయముచే విందులకై శక్తికిమించిన ఖర్చుచేయుచున్నారు. ఇట్టివేడుకను అరికట్టుటకై బరోడాప్రభుత్వమువారు అట్టివిందులలో నూటికంటె యెక్కువమందికి భోజనముపెట్టుట శిక్షార్హమైన నేరముగాచేయు, శాసనమునొకదానిని చేయదలచినారు. దీనిని అమలుపరచుటకు ముందుగా ఈశాసనమువల్ల యెవరెవరికి యేవిధముగ యిబ్బందులు కల్గునో ఒకనెలలోపల తెలుపుకొనవలసినదని కోరినారు.

వ్యవసాయకులకష్టములను ఋణబాధలను నివారించుటకై కొన్ని నిబంధనలుకూడ చేయబడినవి. వ్యవసాయకులమీద సాధింపబడినడిక్రీలపై నూటికి ౯ వంతునకంటె యెక్కువవడ్డీ యివ్వకూడదనియు ఒకసారి కంతులుబాకీయైనచో నూటికి ౬ వంతునకంటె ఎక్కువవడ్డీ యిప్పించకూడదనియు, డిక్రీచేయబడిన మొత్తము ఒక ౧౦ సంవత్సరములోగా పూర్తిగా చెల్లింపబడినచో నూటికి ౩ వంతుననే వడ్డీయనియు నిబంధనలుచేయబడి వి ఇంతేగాక అవసరమైనచో వ్యవసాయకులకు [illegible] కట్టవలసినఅవసరమును మాఫీ చేయవలసినదనియు నిబంధన [illegible]

జార్జిచక్రవర్తి జూబిలీకి సంస్థాన ప్రభువుల విరాళము

జయపురం మహారాజాగారును [illegible] మహారాజాగారును జార్జిచక్రవర్తిగారి జూబిలీ [illegible] గాను వరుసగా రూ ౫౦౦౦ లు రూ ౨౦౦౦౦ లు విరాళములనియ్యచేసినారు

కాశ్మీరము జమ్ము సంస్థానమహారాజాగారు జార్జిచక్రవర్తిగారి రజతోత్సవనిధికై ఒకలక్షరూపాయల విరాళమొసంగుదుమని తెలిపిరి

[illegible] సంస్థానప్రభుత్వమువారు ౭౫౦౦ రూపాయ లవిరాళమిత్తుమని తెలిపినారు

ఉదయపూరు మహారాణాగారు ౫౦వేల రూపాయలను, జయపూరుమహారాజాగారు ౫౦ వేలరూపాయలను యీ ఫండునకయిత్తురట

ఈమొత్తములతో మదరాసురాష్ట్రమునకు గవర్నరుగా [illegible] నుగారిచ్చిన విరాళమును పోల్చిచూడుడు. వారు ఒకవేయిరూపాయలను నాటపతి ౫౦౦ రూపాయలను విరాళముగనిచ్చిరి

ఫెడరేషనులో చేరరాదు

భావనగర సంస్థాన ప్రజామహాసభయొక్క ౧౦ సమావేశము పూనాలో జరిగెను సంస్థాన ప్రభువులు ఫెడరేషన్లో చేరరాదు అనుతీర్మానము ఆమోదింపబడెను బహుశా సంస్థానప్రజలతరఫున యెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులేకగాని ఫెడరల్ శాసనసభలో నుండుటగా యేర్పాటులేక సంస్థానప్రభువుచే వరింపబడినవారే శాసనసభయందు సభ్యులగా నుండునట్లు ఏర్పాటుండుటనే యీతీర్మానము చేయబడి యుండును.

కాశ్మీరములో అన్యాయపు పన్ను

కాశ్మీరరాష్ట్రములో అన్యాయపుపన్నును క్రొత్తగా ప్రవేశపెట్టదలచగా అక్కడిచేనేతకులలోను పారిశ్రామికులలోను ప్రవేశించుకొందరు ప్రధానమంత్రిగారిదగ్గరకు రాయబారముపై వెళ్లి తమతమ కష్టములను తెలుపుకొనిరి. ప్రధానమంత్రిగారు [illegible] గా వారిమొరలనుగూర్చి ఆలోచింపగలమని జవాబిచ్చిరట

సంస్థానములకు ఫెడరేషను యెందుకు?

బ్రిటిషు పార్లమెంటులో చర్చ

ఇండియాయొక్క యిప్పటిరాజ్యాంగశాసనమును సవరించుశాసనమునుగూర్చి బ్రిటిషు పార్లమెంటువారు ఆలోచనచేయుచున్నారు. ఈశాసనము బ్రిటిషుయిండియాలోని రాష్ట్రములును, సంస్థానములును కలిసి ఫెడరేషనుగా వ్యవహరించుటకు యేర్పాటుచేయుచున్నది.

యీబిల్లుశాసనము ఆమోదించవలసినదని రెండవసారి [illegible] చింపబడిన (అనగా అదివరకొకసారి ఆమోదింపబడెనని మాట) ప్రతిపాదనపై చర్చజరుగుచున్న సందర్భములో డేవిడుసన్ అను పార్లమెంటుసభ్యుడు సంస్థానవిషయములనుగూర్చి ప్రస్తావనచేయగా అంతపయి కొంతసేపు చర్చజరిగెను. యీచర్చవలన మనభారతీయసంస్థానములనుగూర్చి బ్రిటిషు పార్లమెంటుపెద్దలు యేమి తలచుచున్నారో తెలియగలదు

డేవిడుసన్ గారు బ్రిటిషుయిండియాకును సంస్థానములకును పరస్పరసంబంధము క్రమక్రమముగ హెచ్చుచున్నదనిరి. అందువల్లసంస్థానాధిపతులు యిండియాప్రభుత్వముతోనున్న సంబంధించిన పాలిసీలో [illegible] తమ అభిప్రాయమునుకూడ ముందుగావిచారించి పరిష్కారముచేయవలెనని కోరుచున్నారనియు సంస్థానాధిపతుల అభిప్రాయమును కనుగొనకయే విదేశములనుండి ఇండియాకువచ్చుసరకులపయి సుంకములనాకర్షించేయు విధానము యిప్పుడమలుచేయబడుచున్నదనియు డేవిడ్సన్ గారు సూచించిరి.

మనయింగ్లండుదేశము నాగరికతయెరుగక యుండగనే ఎంతో ప్రాచీనకాలమునుండి యిప్పటిసంస్థానాధిపతులు తాతలుముత్తాతలు తమరాజ్యములనేలిరి అటువంటిసంస్థానాధిపతులయుపట్లకొంత దోషముకనుచున్నట్లు, అంచనులకీపుకొనుచున్నట్లు పార్లమెంటుసభ్యులు కొందరు మాట్లాడుటచాలఅన్యాయమని డేవిడ్ సన్ గారనిరి

అనంతరం ప్రభువులు [illegible] కంటె [illegible] సంస్థానములు [illegible]

[illegible] వరకు సంస్థానముగాని యనియు డేవిడ్ సన్ గారు చెప్పిరి.

అంతట శ్రీమతి ఆర్కరాతు మిస్ రాత్ బోన్ అనుసామె పార్టీయాలా మహారాజు, కాశ్మీరులలో పరిస్థితులెట్లున్నవి కనుక అని ప్రశ్నవాలు వేసెను

ఒకసంస్థానమును మరియొకసంస్థానముతో పోల్చవీలు లేదనియు, అయితే అన్నిసంస్థానములకును యీ [illegible] హీనస్థితిలోనున్నట్లు చెప్పుట అన్యాయమనియు డేవిడ్ సన్ గారు చెప్పిరి.

కొందరుసంస్థానాధిపతులకు యేదిదియో యేమైనాదానికి [illegible] అని పాకిరతనము [illegible] ఎవరియొక్క [illegible] నమ్మకొనవలసినదు — అనివారనిరి.

[illegible] సాయి గారు [illegible] రాష్ట్రమును చూచి శాసనమేనా అనిఅడిగిరి. డేవిడ్సన్ గారు వైస్రాయిచక్రవర్తిగారి ప్రతినిధియు సంస్థానాధిపతులకు [illegible] [illegible] సంస్థానాధిపతులను తెలియుటకు సర్వాధికారములు గలిగియున్నదనిరి

చర్చిలుగారు [illegible] కాదనియు మొదలు సంస్థానాధిపతులకు [illegible] న్యాయమేనా అనియు అడిగిరి.

అంతట డేవిడ్సన్ గారు [illegible] ఇండియాలోపరిస్థితులు [illegible] గారు వారిని [illegible] యుద్ధమునకై [illegible] అది చెల్లుననిరి

తర్వాత డేవిడ్సన్ గారు [illegible] ప్రజలు సంస్థానములలోనికి పోయి [illegible] గాని, సంస్థానములనుండి బ్రిటిషుయిండియాకుపోయి [illegible] లేదనియు, సంస్థానప్రజలు తమ్ముపరిపాలించు ప్రభువుగారి పాలనలో నే యుండుటకు యిష్టపడుచున్నారేగాని, యెక్కువసంపాద్యము [illegible] బ్రిటిషిండియాకుపోవుటలేదనియు, నిజమైనభారతసామ్రాజ్యము సంస్థానములలోనే గలదనియు, కొంతటిఇండియాను పరిపాలించుటకు ఉంచకొనవచ్చునో రక్షణాలముకమునకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చి అఖిలభారతఫెడరేషనులో సంస్థానాధిపతులుచేరునట్లు చేయుట అవసరమనియు, సంస్థానాధిపతులుచేరని ఇండియా ఏకత్వమును పొందిన యిండియాకానేరదనియు చెప్పిరి.

ఫెడరేషనుకై సంస్థానములకు యూరపియనుల నంపుదురా?

భారత శాసనసభలో సత్యమూర్తిగారి ప్రశ్న

ఢిల్లీలో ౧౨ ఫిబ్రవరి ౧౯౩౫ నాడు భారతశాసనసభ సమావేశమైనప్పుడు ప్రశ్నోత్తరసమయమున ఇండియాప్రభుత్వమునకు సంస్థానములతోటి సంబంధమునకు సంబంధించినవిషయములను విచారించుటకు పొలిటికల్ ఏజంట్లనుగాని, రెసిడెంట్లనుగాని యెల్లప్పుడును యూరపియులనే నియోజించుట యెందుకను ధోరణిలో శ్యామలాల్ గారు ప్రశ్నించినట్లు కనబడుచున్నది. అందుకు ఇండియాప్రభుత్వ రాజకీయ కార్యదర్శియగు మెట్కాఫుగారు ౧౯౩౨ వ సంవత్సరము లగాయతు అడ్మినిస్ట్రేటరుగానున్న ఒక్కడుతప్ప ఇండియాప్రభుత్వరాజకీయశాఖలో తగినసీనియారిటీ తగినఅనుభవముగల భారతీయు లెవ్వరును లేకపోవుటవలన భారతీయులును రెసిడెంటుగాగాని, రాజకీయ యేజంటుగా నియోజించబడియుండలేదని జవాబిచ్చిరి.

అందుపై సత్యమూర్తిగారు జాతియాసమాత్రమేఅయిన యూరపియులకే మనము విచారించి భారతీయుల హక్కులను త్రోసివేయుచున్నారా అని అడిగిరి-

అది నిజముకాదనియు, తగినవిద్యార్హత, అనుభవముగల భారతీయులు,దొరికినప్పుడువారు తప్పక నియోజించబడుదురనియు మెట్కాఫుగారు జవాబిచ్చిరి.

సత్యమూర్తి:—సంస్థానములో ఉద్యోగములకై యేమిఅనుభవము కావలెను?

పెట్కాఫు:—సంస్థానిములలో అనుభవము

ప్రశ్న:—రానున్న ఫెడరేషనుకై సంస్థానమునకు యూరపీయులనుపంపుటకు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరనుమాట నిజముకాదా?

జవాబు:—నిజముకాదండీ.

వింతలు, విశేషములు

కాలిప్రేళ్లసు అమ్ముట

ఎవరికిగాని యేకాలివేలుగాని తెగిపోయినప్పుడు దానికి బదులు ఇంకొకని కాలివేలు అతికింపుటకు వీలగునని వింటే ఆశ్చర్యపడెదరు. కాని అట్టివంటి చికిత్సయిప్పుడు తెలియవచ్చినది. ప్యారిసులో కొన్నాళ్లక్రిందట ఒక ఫ్రెంచియువతి కాలివేలు తెగిపోయెను. ఆమె పత్రికలో తనకు మంచికాలివేలు యెవరుగానియిచ్చినట్లయితే బాగా ప్రతిఫలమిచ్చెదనని ప్రకటించెను. ప్రకటనచేసినతర్వాత చాలాచోట్లనుండి ఆమెకు తమతమ కాలివేళ్లను అమ్ముటకుసిద్ధముగానున్నామని జాబులు కట్టలుకట్టలుగవచ్చినవి. ఈజాబులు వ్రాసినవారిలో చాలమంది పురుషులు. అందులో ఒక స్కాట్లండుదేశ స్త్రీ తనకాలివేలును తీసికొనుటకు తగిన పారితోషిక మివ్వవలెనని కోరెను. ఆమె యువతి తనకు కావలెనని యిష్టపడినచో మూడుకాలివేళ్లు ముందుగా తెలిపినయెడల వానినికూడ యిచ్చుటకు సిద్ధముగా నున్నాననియు వ్రాసెను. ఈప్రకారము వచ్చిన జాబులనెల్ల ఆ ఫ్రెంచియువతి పరిశీలించుచున్నది. అనుకూలమైన వేలు దొరికినచో దానిని ఆ యువతి పాదమునకు అతికింపగలనని ఆమె వైద్యుడు చెప్పినాడు.

మృత్యుంజయుడు

—

ఒకనటుడు నాటకములలో పాల్గొనుచు ఒకసందర్భములో ఒకసారి విషముగా తీసికొనబడెను. మరియొక సందర్భములో తుపాకితో కాల్చబడెను, ఇంకొకసందర్భములో కత్తితో పొడువబడెను. కాని అతడు చావలేదు. అతడిప్పుడు ౧౦౦ వ యేట జన్మదినోత్సవము జరిగినది.

---

౨౦౦ యేండ్లనుంచి జరుగుచున్న వ్యవహారము

—

పోలెండుదేశములో కర్నల్ లెంకీ అను ఒక గుఱ్ఱపువేపల వాడు తన్ను టర్కీ దేశనేతలను ఒకప్పుడు యుద్ధమున ఓడించెను. అతని స్వాధీనముగానున్న ఒకవ్యాపారసంస్థ యొక్క ఆస్తినంతయు అతనికుటుంబమువారు చూపిరి. అంతట ఒక వ్యవహారము ప్రారంభమాయెను. పోలెండురష్యాల ప్రభుత్వము పై వ్యవహారము జరిగెను. ఇప్పుడు పోలెండు స్వతంత్రరాజ్యమైనది. అందువలన వ్యవహారము మరల మొదటినుండి పోలెండు ప్రభుత్వము పైన నడచుచున్నది. వ్యవహారము ప్రారంభమై ౨౦౦ యేండ్లు జరిగినవి కాని వ్యవహారము కొనసాగుచునేయున్నది.

నరబలి

—

ఇరువది సంవత్సరముల పాలమూరు జిల్లా గ్రామములో జనకుడు నరబలిచేయుటకు కనబడుటలేదు. అతడు యెక్కడికిపోయినది తెలియుటలేదు. అతని చేతులు, కాళ్లు మాత్రము కనబడినవి. అక్కడి యొకదేవళమునకు బలిఇచ్చినట్లు పరిశీలించుటచే తెలియుచున్నది.

జర్మనీలో వివాహముల సంఖ్య హెచ్చుట

—

జర్మనీలో హిట్లరు ప్రభుత్వము వచ్చినతర్వాత జనులను వృద్ధిచేయుటకై వివాహములు యెక్కువగా జరుగునట్లు ప్రోత్సాహమిచ్చినారు. ఆప్రోత్సాహఫలితములు చాల ఉత్సాహముగానున్నవి. ౧౯౩౨ వ సంవత్సరములో ౫౧౬,౫౦౦ వివాహములు జరిగెను. అట్లా ౧౯౩౩ వ సంవత్సరములో జరిగిన వివాహసంఖ్యపై నూటికి ౩౦ వంతున హెచ్చినట్లు

ఆధికముగా ఉన్నట్టు ప్రకటించబడినది. మరికొన్ని యితరవివాహములుచేసికొనవలసి వచ్చెను. ఇదేసంవత్సరములో ఇంగ్లండులో ౨౦మందియు ఫ్రాంసులో ౬౫ మందియు హాలెండులో ౩౬ మందియు ఇటలీలో ౭౬ మందియు పోలెండులో ౧౩ మందియు ప్రతిదినమునకు వివాహమాడినవారు. జర్మనీలో ప్రతిదినమునకు ౧౬౦ మందివంతున జనసంఖ్య హెచ్చుచున్నది. ఈజనసంఖ్య యూరపులో అన్ని దేశములలోకంటె హెచ్చు

[illegible]

శ్రీమతి [illegible] గారు [illegible] నా పత్రికకు [illegible] వలన పదియాభయిల విరాళము యిచ్చిరి. శ్రీమతిగారి స్త్రీవిద్యాభిమానమును అభినందించుచు కృతజ్ఞతాభివందనము అర్పించుచున్నాము

బూ రామకృష్ణారావు బి ఏ ఎల్ఎల్ బి

మా హనుమంతరావు

వర్తకులకు లాభము

గోలకొండ పత్రికయందు ప్రకటనవేయించి మీవ్యవహారమునందు లాభముపొందుడు.
ఈపత్రిక నిజాంరాష్ట్రమునందంతటను బ్రిటిషిండియాయందును విరివిగాప్రచారముచేయుచున్నది.
ప్రకటనరేట్ల వివరములకు:—"మేనేజరు గోలకొండపత్రిక" హైదాబాదు, అని వ్రాయుము.

REG No N 45 — Reg No. M 218

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor [illegible] Reddy